

1 G. THAYER: [simultani prevod] Verujem da svi imaju primerak našeg spiska
2 predmeta kojeg predlažemo na usvajanje. Postoji čitav niz dokaznih predmeta koje
3 su koristile moje kolege u unakrsnom ispitivanju... ispitivanju, a ponovo smo mi
4 koristili tokom glavnog ispitivanja, tako da smo mi dodali neke od dokumenata.
5 Naravno, time se uvećao broj dokumenata na spisku.

6 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da li među ovim dokumentima ima nekih
7 koji nisu prevedeni na engleski, moliću?

8 G. THAYER: [simultani prevod] Gospodine predsedavajući, verujem da oni
9 relevantni delovi, koje je koristilo Tužilaštvo i Odbrana, jesu prevedeni na
10 engleski. Mislím da celokupni lični dnevnik svedoka nije preveden na engleski,
11 ali relevantni delovi koji su korišćeni tokom ispitivanja - jesu. Kada je reč o
12 dokaznom predmetu 219, u pitanju je jedan dosta dugačak dokument, tu su... tu su
13 izveštaji... zapisnici sa sastanaka i druge vrste izveštaja iz Bratunačke
14 brigade. Takođe verujem da onaj deo koji sam predočio svedoku jeste preveden na
15 engleski i sve ostalo mislim da je prevedeno.

16 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala, gospodine Thayer. Imate li
17 prigovora, gospodine Josse?

18 G. JOSSE: [simultani prevod] Pre svega, kada je reč o pitanju koje upravo
19 pomenuto, želeo bih nešto da razjasnimo: da li će ostatak dnevnika i izveštaja
20 brigade biti preveden? Drugim rečima, da li je namera Tužilaštva da ih predloži
21 sve za usvajanje ili samo one delove o kojima... na osnovu kojih je vršeno
22 unakrsno ispitivanje?

23 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Pa, na osnovu onoga što ja vidim ovde,
24 nije u pitanju ceo dokument. Govorite o dokaznom predmetu 219. To su različiti
25 delovi ovog dokumenta, možda to je odgovor na deo pitanja gospodinja...
26 gospodina Jossea. Možete da odgovorite na ovaj prvi deo, da li nameravate da
27 prevedete ceo dokument ili da se ograničite na ove stranice?

28
29
30

1 G. THAYER: [simultani prevod] časni Sude, kada je reč o dokaznom predmetu
2 219, nismo imali nameru da prevedemo čitavu dokumentaciju Bratunačke brigade,
3 već samo one delove koji su korišćeni sa konkretnim svedokom. Što se tiče ličnog
4 dnevnika, važi isti odgovor.

5 Mi imamo nameru, međutim, da predložimo na usvajanje celokupni dnevnik, s
6 obzirom na to da je svedok... da se svedok oslanjao na različite delove
7 dnevnika. Mislim da je njemu skrenuta pažnja na različite delove kako bi se
8 utvrdio datum. Mislim da smo preveli ceo deo koji počinje bar od 11. jula do 13.
9 jula. Ukoliko ima nekih drugih delova za koje moje kolege smatraju da je
10 neophodno da ih prevedemo, možemo to da pogledamo i da ih pošaljemo na prevod.
11 Međutim, glavni delovi koji se odnose na datume i događaje kojih se on seća jesu
12 prevedeni.

13 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Jeste li zadovoljni ovom odgovorom,
14 gospodine Josse?

15 G. JOSSE: [simultani prevod] Da, časni Sude.

16 SUDIJA AGIUS: /nedostaje simultani prijevod/

17 G. JOSSE: [simultani prevod] Međutim, imam prigovora kad je reč o dva
18 druga dokumenta.

19 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, shvatio sam to od početka.

20 G. JOSSE: [simultani prevod] Kada je reč o dokaznom predmetu 108, koliko
21 mi možemo da vidimo, ovaj dokument je korišćen prilikom dodatnog ispitivanja, to
22 je stranica 12026 u transkriptu. Pitanje koje je postavio gospodin Thayer u to
23 vreme, na to pitanje je uloženi prigovor. Prigovor su uložili gospodin Krgović i
24 gospođa Fauveau, a Pretresno veće je usvojilo prigovor Odbrane, tako da do
25 dodatnog ispitivanja, u vezi sa ovim dokumentom, nije došlo. Shodno tome, svedok
26 nije odgovorio na pitanje koje mu je postavljeno. I u takvim okolnostima, naša
27 argumentacija glasi da ovaj dokument ne treba da bude uvršćen u spis.

28

29

30

1 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Šta Vi kažete, gospodine Thayer?

2 G. THAYER: [simultani prevod] Gospodine predsjedavajući, ja sam shvatio
3 odluku Pretresnog veća tako da je Pretresno veće već dovoljno čulo o tom
4 pitanju, kada je reč o spremnosti za Odbranu iz vazduha i gotovosti, da se stupi
5 u bitku sa snagama NATO ukoliko dođe do podrške, ojačanja za UNPROFOR. Ovaj
6 dokument ima dokaznu vrednost. To je dokument koji je sličan ostalim dokumentima
7 koje Tužilaštvo namerava da predloži na usvajanje. Verujem da ima dokaznu
8 vrednost i da će biti od koristi Pretresnom veću.

9 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. Da li je to vrsta dokumenta koji
10 jedino može da se predloži na usvajanje uz ovog svedoka, svedoka 109 - Trivića,
11 ili može da se predloži na usvajanje prilikom iskaza drugih svedoka?

12 G. THAYER: [simultani prevod] Pa, časni Sude, verovatno može da se
13 predloži na usvajanje i uz nekog drugog svedoka.

14 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Pa, ukoliko ovaj svedok nije odgovarao na
15 pitanja u vezi sa ovim dokumentom, zašto bi se onda predložio na usvajanje uz
16 ovog svedoka umesto da se sačuva za kasnije i da neki drugi svedoci daju
17 objašnjenje u vezi s tim dokumentom?

18 G. THAYER: [simultani prevod] Pa, gospodine predsjedavajući, mislim da bi
19 bilo u skladu sa našom praksom, kakva ovde postoji. Bilo je drugih svedoka koje
20 su moje kolege iz Odbrane ispitivale i služile su se dokumentima na koje svedok
21 nije davao odgovore ili koji im nije bio poznat, ali istovremeno su ti dokumenti
22 pružali neki uvid ili opštu sliku ili su objašnjavali kontekst u vezi s nekim
23 pitanjem. Verujem da je ovde slična situacija. Ja shvatam da smo mi već vodili

24

25

26

27

28

29

30

1 ovaj razgovor. Mislim da pitanje da li je neko uložio prigovor ili ne u to vreme
2 - ja shvatam da to predstavlja neku razliku za Pretresno veće, ali opet bih
3 želeo da istaknem da je svedok bio prisutan, da smo mi postavili pitanje i da
4 ovaj dokument ima dokaznu vrednost kada je reč o tom konkretnom pitanju.

5 [Sudije vijećaju]

6 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Naša odluka kada je reč o dokaznom
7 predmetu 108 po spisku 65ter jeste sledeća: Pošto ovaj dokument nije zapravo
8 korišćen prilikom ispitivanja svedoka 109, Mirka Trivića, neće biti usvojen u
9 spis sada. Ostaće označen u svrhu identifikacije dok ne bude upotrebljen
10 prilikom ispitivanja nekog drugog svedoka. U protivnom, ostaće označen za
11 identifikaciju, a onda će nestati sa spisa.

12 Gospodine Josse, verujem da niste završili sa svojim prigovorima.

13 G. JOSSE: [simultani prevod] Nisam. Moj jedini drugi prigovor se odnosi na
14 1499. Pre svega bih želeo da istaknem da se nadam da Pretresno veće neće
15 smatrati ovo isuviše detaljnim, ali reč je o posebno pejorativnom opisu ovog
16 dokumenta. Moj kolega je prilikom korišćenja ovog konkretnog dokaznog...
17 prilikom korišćenja ovih dokaznih predmeta u spisku za usvajanje, kako bi ojačao
18 poentu koju je želeo da istakne, uključio u spisak i ovaj konkretni dokument, a
19 to je nepotrebno i suvišno.

20 Ali čak i ako ovu primedbu ostavimo po strani prigovor glasi kako sledi:
21 slična situacija kao i kada je reč o dokaznom predmetu 108. Slažem se da nije u
22 pitanju tako jak argument. Gospođa Fauveau je otprilike na strani 120216 uložila
23 prigovor na liniju ispitivanja koju je usvojio moj kolega. Njen prigovor je
24 odbačen, ali Pretresno veće je na kraju svedoka pitalo sledeće: "Da li ste već
25 ranije videli ovi kartu?" Svedok je odgovorio: "Ne, nisam." Dakle, ono što

26

27

28

29

30

1 Tužilaštvo pokušava da uradi jeste da uvede ovaj dokazni predmet kako bi istaklo
2 opis, u koloni koji se nalazi sa desne strane, od svedoka koji nije znao
3 apsolutno ništa o tome. A prema našem mišljenju, ovo ne bi trebalo da bude. U
4 redu.

5 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. Imate li komentara, gospodine
6 Thayer? Izvolite, gospodine Thayer.

7 G. THAYER: [simultani prevod] Gospodine predsedavajući, samo dva kratka
8 komentara. Prvi komentar glasi: Imamo veliki broj karata koje su uvršćene u spis
9 po pravilo 65ter. Način na koji je opisana ova karta na našem spisku 65ter je
10 različita od ostalih. To je karta generala Krstića. Na njoj postoje njegove
11 oznake i mi smo je tako opisali. Velika je verovatnoća da bismo mogli da se
12 koristimo ovom kartom i sa drugim svedokom. Međutim, kao što je moj cenjeni
13 kolega istakao, ovo pitanje jeste postavila gospođa Fauveau. Svedok je izjavio
14 da se ne seća ove karte.

15 Uprkos tome, mi bismo predložili na usvajanje. Shvatamo da u skladu sa
16 prethodnom odlukom Pretresnog veća, Pretresno veće možda želi da mi upotrebimo
17 ovu kartu sa nekim drugim svedokom i svakako ćemo to prihvatiti ukoliko je to
18 odluka Pretresnog veća.

19 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala Vam, gospodine Thayer. Samo
20 trenutak.

21 [Sudije vijećaju]

22 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Naša odluka, kada je reč o ovom dokumentu
23 1499 po spisku 65ter, glasi da ne treba da brinete o opisu karte jer to nije
24 nešto što zavisi od načina na koji bilo ko želi da ova karta bude opisana. Biće
25 jednostavno označeno kao karta koju je potpisao general Krstić i to je to.

26 G. JOSSE: [simultani prevod] Zahvalan sam za to.

27

28

29

30

1 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Druga stavka jeste da smo mi u potpunosti
2 saglasni da bi trebalo da usvojimo isti pristup kao i za prethodni dokument. Mi
3 ćemo označiti ovaj dokument u svrhu identifikacije dok se neki drugi svedok ne
4 bude konkretnije ili podrobnije bavio ovom kartom.

5 Ima li još nekih prigovora na bilo koji drugi dokument koji Tužilaštvo
6 želi da predloži na usvajanje? Da li bilo koji tim Odbrane ima prigovore? Nema.
7 Prema tome, ostali dokumenti se usvajaju.

8 Dolazimo sad do dokumenata čije predlaganje... čije usvajanje predlaže
9 Odbrana Miletića. Postoje četiri dokumenta. Gospođo Fauveau, nema potrebe da nam
10 se obraćate. Ima li bilo ko prigovore na usvajanje bilo kog ovog... od ovih
11 dokumenata? Gospodine Thayer?

12 G. THAYER: [simultani prevod] Ne.

13 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da li bilo koji drugi tim Odbrane želi da
14 ospori usvajanje ova četiri dokumenta? Ne. Da li su svi dokumenti prevedeni,
15 gospođo Fauveau.

16 GDA FAUVEAU: [simultani prevod] Da, gospodine predsedavajući.

17 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala Vam, gospođo Fauveau. Dakle ova
18 četiri dokumenta: P106, 107, /u engleskom transkriptu: 5D361/, 6D127 se
19 prihvataju za usvajanje, koji su dokumenti koje je predložila Odbrana Gvere. U
20 pitanju su dva dokumenta, 6D127, P439. Gospodine Thayer, imate li prigovor na
21 neki od ovih dokumenata?

22 G. THAYER: [simultani prevod] Ne, gospodine predsedavajući. Jedino što
23 mislim da je jedan od ovih dokumenata već predložen za usvajanje sa spiska
24 gospođe Fauveau. U pitanju je 6D127.

25 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Mislim da ste u pravu. Gospodine Josse.

26 G. JOSSE: [simultani prevod] Hvala Vam za primedbu, mi to nismo приметили.

27

28

29

30

1 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. A kada je reč o naređenju
2 Drinskog korpusa od 03/1574, to je dokazni predmet P439, da li je ovaj dokument
3 preveden?

4 G. JOSSE: [simultani prevod] Da.

5 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala Vam. Dakle, usvajamo ovaj dokument.
6 Zatim, tu je Odbrana gospodina Pandurevića...

7 SUDIJA KWON: [simultani prevod] Pre nego što pređemo na to, želeo bih
8 nešto da razjasnim sa timom Gvera. Vi ste se koristili dokumentima Tužilaštva
9 33, 6D22 i 6D82. Nemate nameru da predložite na usvajanje ove dokumente?

10 G. JOSSE: [simultani prevod] To je namerna odluka, da ne tražimo da se
11 usvoji u spis. Verujem, časni Sude, da će neki, ako ne i svi od ovih dokumenata,
12 biće pravovremeno predloženi za usvajanje u spis nekim drugim putem, ali ne mogu
13 to da obećam.

14 SUDIJA KWON: [simultani prevod] Hvala Vam.

15 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala Vam, sudija Kwon. Hvala Vam,
16 gospodine Josse. Dolazimo do Odbrane Pandurevića. Oni žele da predlože na
17 usvajanje 18 dokumenata, lista je podeljena svima. Pre svega, da li su svi ovi
18 dokumenti već prevedeni na engleski ili ne?

19 G. SARAPA: Određeni broj dokumenata je preveden, većina dokumenata.
20 Ukoliko nije neki od dokumenata preveden, mi ćemo... dostavićemo popis onih
21 dokumenata ukoliko nešto od toga nije prevedeno.

22 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu.

23 G. SARAPA: Registar ima listu dokumenata i tačno se zna šta je prevedeno,
24 a šta nije.

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Sekretarijat će se koordinisati sa Vama i
2 onda ćemo videti da oni dokumenti koji još uvek nisu prevedeni budu označeni u
3 svrhu identifikacije dok se ne obezbedi prevod. Imate li bilo kakvih prigovora,
4 gospodine Thayer, kada su u pitanju ovih 18 dokumenata?

5 G. THAYER: [simultani prevod] Ne, gospodine predsedavajući, imam samo
6 jednu primedbu. Govorim na osnovu prethodnog spiska predmeta jer nemamo aktuelan
7 spisak predloženih dokaznih predmeta na usvajanju. U pitanju je broj 24,
8 razgovor sa Momikom Nikolićem. Ne znam da li je namera mojih cenjenih kolega da
9 predlože na usvajanje celokupni razgovor ili samo onaj deo izjave koji se
10 odnosi, ako se ne varam, na datum sastanka. (redigovano)

11 (redigovano)

12 (redigovano)

13 (redigovano)

14 Prema tome, ja za sada nemam prigovora ukoliko je reč samo o onim delovima
15 kojima se kolega služio prilikom unakrsnog ispitivanja.

16 (redigovano)

17 (redigovano)

18 G. THAYER: [simultani prevod] Ja verujem bez zaštitnih mera.

19 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hteo sam samo da se uverim.

20 G. THAYER: [simultani prevod] Možda su se stvari izmenile, gospodine
21 predsedavajući.

22 (redigovano)

23 (redigovano)

24 (redigovano)

25

26

27

28

29

30

1 (redigovano)

2 (redigovano)

3 (redigovano)

4 (redigovano)

5 (redigovano)

6 (redigovano)

7 (redigovano)

8 Gospodine Sarapa, mislim da je neophodno da razjasnite sledeće: govorim o
9 7D550, da li želite da predložite na usvajanje celokupni razgovor ili samo one
10 relevantne delove koji su korišćeni prilikom unakrsnog ispitivanja?

11 G. SARAPA: Relevantne dijelove koji su korišćeni u toku cross /sic/...
12 ispitivanja.

13 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. Gospodine Thayer, imate li
14 prigovora?

15 G. THAYER: [simultani prevod] Ne, gospodine predsedavajući.

16 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da li neko... neki drugi predstavnik
17 Odbrane želi da uloži prigovor na usvajanje u spis ovog dokumenta Odbrane
18 Pandurević ili nekog drugog? Niko nema prigovora.

19 Samo još nešto da mi potvrdite. Ovde imamo oznaku da 7D550 i 7D551 treba
20 danas da budu u elektronskoj sudnici. Gospođo sekretar, da li su već u sistemu
21 elektronske sudnice ili nisu još uvek?

22 [Pretnosno vijeće i gđa sekretar se savjetuju]

23 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. Da li Vam je poznato da li su,
24 gospodine Sarapa, stavljeni ovi dokumenti u elektronsku sudnicu?

25 G. SARAPA: Samo trenutak.

26

27

28

29

30

1 [Odbrana se savjetuje]

2 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Mi smo bili brži od Vas, gospodine
3 Sarapa. Nisu još uvek u sistemu ovi dokumenti. Molim Vas, pobrinite se za to da
4 budu u sistemu elektronske sudnice, bez ikakvog odlaganja, naročito s obzirom na
5 to da su usvojeni u spis. Dakle, svi dokumenti na spisku Pandurevića, 18
6 dokaznih predmeta, su usvojeni. Hvala vam.

7 Da li bilo koji drugi tim Odbrane želi da predloži bilo koji drugi
8 dokument uz svedoka Trivića? Niko. Time završavamo svedočenje gospodina Trivića.
9 Sada prelazimo na sledećeg svedoka, osim ukoliko ima nekih preliminarnih pitanja
10 kojima želite da se pozabavimo? Gospodine McCloskey... gospodin McCloskey upravo
11 zamenjuje gospodina Thayera. Poslužitelju, verujem da možete da dovedete
12 narednog svedoka.

13 PREVODILAC: Tužilaštvo nije uključilo mikrofona.

14 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Mikrofona molim.

15 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Samo jedno kratko preliminarno pitanje
16 pre nego uvedu svedoka. Izvinjavam se. Budite ljubazni...

17 Da ne bih zaboravio, gospodine predsedavajući, molim da se upozori ovaj
18 svedok. Ja sam njemu objasnio situaciju.

19 Ali preliminarno pitanje koje be želeo da pomenem, kao što vam je poznato,
20 ja nisam bio prisutan u sudnici u četvrtak, a postoji jedno pitanje o kojim sam
21 razgovarao sa kolegama iz Odbrane i želim da se to razjasni sa pretresnim većem
22 jer mislim da postoji određena zabuna na obe strane. Verujem da smo to
23 razjasnili.

24 Ali za svaki slučaj, branioci i Tužilaštvo su pre više meseci imali na umu

25

26

27

28

29

30

1 Vaše odluke kada je bilo neophodno da strane predaju dokumente korišćene za
2 unakrsno ispitivanje. Mi smo se međusobno saglasili da je odgovarajući trenutak
3 za predavanje materijala koji će biti korišćen u unakrsnom ispitivanju
4 neposredno uoči početka unakrsnog ispitivanja. I mi smo shvatili da je takva
5 procedura koju smo usvojili. Sada je nastupila izvesna zabuna. Razgovarao sam sa
6 timom Popovića, oni sada priznaju da je to sastavni deo sporazuma. To je
7 sporazum koji mi poštujemo, ukoliko se Pretresno veće sa time slaže.

8 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala Vam, gospodine McCloskey. Verujem
9 da je sada sve jasno, među svim stranama. Naš stav je veoma jednostavan. Mi vama
10 prepuštamo da se saglasite o ovom pitanju. Što manje vremena gubimo u sudnici na
11 ova pitanja, tim bolje. Izvolite, gospodine Živanoviću.

12 G. ŽIVANOVIĆ: Pa ja mislim da ovo... ovo nije baš pravo vreme da se ovakav
13 sta... ovakav zahtjev postavi pred Pretresno veće, imajući u vidu da je već
14 jedan znatan broj svedoka Tužilaštva prošao i ispitan je. Saglasno onim
15 pravilima koje ste Vi postavili na početku suđenja. Mi smo tu proceduru
16 poštovali i mislim da ovo sad stavlja... praktično otvara mogućnost Tužilaštvu
17 da na drugi način najavljuje svoje svedoke, a ne na onaj kako po, ovaj...odnosno
18 dokumente.

19 Pardon, ispraviću sebe - ostavlja mogućnost Tužilaštvu da na drugi način
20 najavljuje dokumente koje je će koristiti prilikom unakrsno... unakrsnog
21 ispitivanja svedoka Odbrane. Tako da, ovaj, mislim da ovo nije pravo vreme za
22 izmenu ovih pravila.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. Hajde da ne gubimo vreme na ovo
2 pitanje, gospodine Živanoviću. Od avgusta prošle godine ovo suđenje je teklo
3 glatko. Ukoliko se ne varam, samo u dva ili tri neka sporadična slučaja je
4 dolazilo do poteškoća. Hajte da nastavimo u skladu sa onim kako smo i do sada.
5 Postojala je saradnja među svim strana, u manjoj ili većoj meri. Ukoliko ima
6 teškoća, ukoliko se susretn... mi se susrećemo sa njima, to smo učinili prošle
7 nedelje, ali mislim da to nije razlog da gubimo vreme u sudnici. To je dragoceno
8 vreme.

9 Nadam se da je svedok na putu ovamo, osim ukoliko se nije uputio na
10 suđenje Stankoviću.

11 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Bio je u prostoriji pre nekoliko
12 trenutaka, pa ne verujem da je pobjegao.

13 [Svjedok je ušao u sudnicu]

14 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dobro dan, gospodine. Možete li da me
15 čujete? Dobivate li prevod?

16 Njegov mikrofonski je isključen. Da čujemo ponovo Vaš glas. Dobar dan,
17 gospodine.

18 SVJEDOK: Dobar dan, čujem Vas dobro.

19 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Kako želite da Vam se obraćaju, da Vam se
20 obraćamo? Kao generalu Milovanoviću?

21 SVJEDOK: Kako god Vi hoćete.

22 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Ja ću Vam se obraćati kao generalu. Želim
23 Vam dobrodošlicu na ovaj predmet, na ovo suđenje, u ime Pretresnog veća. Kasnije
24 će nam se pridružiti četvrti sudija na ovom predmetu koji nije mogao da

25

26

27

28

29

30

1 nam se pridruži na prvi deo zasedanja. Vi ćete upravo početi da svedočite, a pre
2 nego što počnete da dajete svoj iskaz, prema našim pravilima, treba da date
3 svečanu izjavi da ćete govoriti istinu. Gospođa poslužitelj će Vam dati tekst
4 svečane izjave, molim Vas da je pročitate naglas i to će biti Vaša svečana
5 obaveza da ćete svedočiti istinu.

6 SVJEDOK: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cijelu istinu i ništa
7 osim istine.

8 SVJEDOK: MANOJLO MILOVANOVIĆ

9 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala Vam, gospodine. Molim Vas, udobno
10 se smestite. Izvolite sedite.

11 Za koji trenutak, gospodin McCloskey će početi da Vam postavlja svoj niz
12 pitanja, ali pre nego što počnete da dajete svoj iskaz - s obzirom na to da ste
13 bili umešani, da ste proživeli sve događaje koji predstavljaju predmet ovog
14 suđenja - barem delimično - naša odgovornost jeste da Vam skrenemo pažnju na
15 jedno konkretno pravilo koje mi imamo, a u kojem se naglašavaju prava kojima Vi
16 raspolazete kao svedok.

17 Objasniću Vam. Nije u pitanju apsolutno pravo, već samo relativno pravo,
18 ali u osnovi, suštinski ovo pravilo znači to da neko ima pravo da ne optužuje
19 sam sebe. Siguran sam da ste za to već čuli i ranije i siguran sam da Vam je to
20 već objašnjeno, ali ukoliko to nije bio slučaj, dozvolite mi da Vam to objasnim
21 u običnim rečima.

22 Tokom Vašeg glavnog ispitivanja ili tokom unakrsnog ispitivanja, ukoliko
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Vam se postavi bilo koje pitanje na koje, ukoliko odgovorite istinito, to bi za
2 Vas moglo da bude... moglo bi da Vas tereti, Vi možete da uložite prigovor na
3 odgovaranje na takvo pitanje. Prigovor treba da uputite nama, Pretresnom veću, a
4 mi imamo onda dve mogućnosti. Možemo da se saglasimo sa Vašim prigovorom i na
5 taj način da Vas oslobodimo obaveze da odgovorite na takvo pitanje, na temelju
6 toga da bi takav odgovor mogao Vas da tereti. Druga mogućnost jeste: mi možemo
7 da donesemo odluku da ne usvojimo Vaš prigovor i da Vas primoramo da odgovorite
8 na takvo pitanje. Zbog toga sam rekao da nije u pitanju apsolutno pravo.

9 Međutim, ukoliko Vas prinudimo da odgovorite na takva pitanja, pitanja
10 koja Vas terete, Vi imate neka dodatna prava. U tom slučaju, bilo šta što Vi
11 izjavite zbog toga što smo Vas primorali da odgovorite na pitanje, ne može da se
12 koristi kao dokazni materijal u bilo kom sudskom postupku... krivičnom postupku
13 protiv Vas za bilo koje krivično delo, osim ukoliko je reč o lažnoj zakletvi. U
14 tom konkretnom slučaju, ovo dopunsko pravo se ne primenjuje.

15 Da li sam Vam dovoljno jasno objasnio ovo pravo i da li ste me dobro
16 shvatili?

17 SVJEDOK: Jeste.

18 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala Vam, generale. Verujem da sada
19 možemo da počnemo. Gospodin McCloskey će prvi započeti, on ima neka pitanja za
20 Vas. Ja ne očekujem da ćete završiti svoj iskaz tokom današnjeg dana. Gospodine
21 McCloskey, izvolite, imate reč.

22 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Hvala, časni Sude. Dobro jutro svima.

23 Ispituje g. McCloskey:

24 [Tužilac ispituje putem prevodioca]

25

26

27

28

29

30

1 P: Dobro jutro, generale. Molim da nam najpre kažete Vaše ime i prezime.

2 O: Manojlo Milovanović.

3 P: O ovome ćemo nešto detaljnije govoriti kasnije, ali najpre nam ipak
4 recite na kom ste položaju bili tokom 1993., 1994. i 1995. godine.

5 O: Na položaju načelnika Glavnog štaba Vojske Republike Srpske. I ujedno
6 zamjenika komandanta Glavnog štaba.

7 P: Da li ste nakon rata imali neku političku funkciju?

8 O: Odmah nakon rata, odnosno posle implementacije Dejtonskog sporazuma,
9 Glavni štab je smenjen i ja sam stavljen na raspolaganje Vojsci Republike Srpske
10 prvih šest meseci u 1996. godini, a zatim, narednih šest mjeseci sam stavljen na
11 raspolaganje Vojsci Jugoslavije, da bi 1998. bio... u januaru 1998. bio imenovan
12 za ministra Odbrane Republike Srpske i na toj dužnosti sam ostao do marta 2001.

13 P: Hvala. Kao što znate, sve što kažete se prevodi i, na osnovu prevoda
14 koji čujem, osećam da prevodilac ima pomalo poteškoća da Vas prati, tako da,
15 premda to i nije prirodno, pokušajte da malo usporite kada govorite, a i ja ću
16 isto nastojati da sporije govorim.

17 Počnimo sa Vašom biografijom. Recite nam gde ste rođeni i gde ste odrasli.

18 O: Rođen sam 21. novembra 1943. godine u selu Laminci, opština Gradiška,
19 Bosna i Hercegovina. Baš da sam odrastao - nisam, ali sam do 16. godine živeo u
20 tom selu rođenja. Tu sam završio i osnovnu školu, odnosno prva 4 razreda, a

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 druga 4, odnosno do osmogodišnje škole u to vreme, završio sam u Novoj Topoli
2 kod Gradiške. Posle završetka osmogodišnje škole, konkurisao sam predhodno u
3 poljoprivrednu školu gde sam bio primljen. Međutim, imao sam porodičnih
4 problema, nisam mogao se školovati u toj školi i onda sam konkurisao u
5 podoficirsku školu JNA. Primljen sam i tu školu sam završio 1961. godine.

6 P: U redu. Kada ste završili vojnu školu 1961. godine, recite nam koji ste
7 čin tada imali.

8 O: Imao sam čin vodnika i raspoređen sam na dužnost u garnizon Benkovac
9 kod Zadra gdje sam proveo negde 14 mjeseci, a zatim sam konkurisao za vojnu
10 akademiju u Beogradu. Otišao sam u oktobru devedeset... 1962. godine. Završio
11 sam je u septembru 1966. godine.

12 P: Molim da nam ukratko, premda sam svestan da to može i duže biti, ali da
13 li biste mogli ukratko da nam opišete Vašu vojnu karijeru kada ste... dakle, od
14 trenutka kada ste postali oficir pa sve do početka neprijateljstava 1991.
15 godine?

16 O: Po završetku vojne akademije, kao drugi u rangu, imao sam pravo da
17 biram garnizon i ja sam izabrao Banja Luku. U Banja Luci sam proveo vreme do...
18 od 1966. do 1975. godine, na dužnostima komandira tenkovskog voda, komandira
19 tenkovske čete, komandira izviđačke čete, zatim komandira klase u školi
20 rezervnih oficira i načelnik škole rezervnih oficira u periodu od 1973. do 1975.
21 1975. sam upućen na doškolovavanje u takozvanu višu vojnu akademiju.

22 Odnosno, sada se zove generalštabna škola taktike koja je trajala dve
23
24
25
26
27
28
29
30

1 godine; završio sam je 1977. godine. Po završetku škole, upućen sam na službu u
2 garnizon Prilep u Makedoniji na dužnost komandanta oklopnog bataljona. Na toj
3 dužnosti sam proveo četiri godine, da bih 1981...

4 Početkom 1981., tačnije 7. januara, upućen u garnizon Titov Veles gde je
5 formirana motorizovana brigada, 212. motorizovana brigada i postavljen sam na
6 dužnost operativca u toj brigadi.

7 Na toj dužnosti sam ostao sve do 1986. godine kada sam upućen u komandno-
8 štabnu školu operatike u Beograd, a to je, u prevodu, ratna škola. Trajala je
9 godinu dana, završio sam je 1987. i ponovo vraćen u garnizon Titov Veles na
10 dužnost komandanta te 212. brigade i ujedno komandanta garnizona. Na toj
11 dužnosti sam ostao do januara 1989. godine kada sam prekomandovan u Komandu 3.
12 vojne oblasti u Skoplje, na dužnost načelnika operativnog odeljenja u operativno-
13 nastavnom organu, gdje ostajem do ovih prelomnih događaja na prostorima bivše
14 SFRJ.

15 Praktično ostajem do marta 1992. godine. Postavljen sam tada za načelnika
16 operativno-nastavnog organa - generalski položaj i na toj dužnosti sam ostao do
17 sporazumnog izvlačenja JNA iz Makedonije. Bio sam jedan od glavnih aktera,
18 odnosno u timu za izvlačenje JNA sa obavezom, odnosno, na osnovu dogovora
19 rukovodstva Makedonije i Generalštaba JNA da se JNA iz Makedonije povuče bez
20 oružanih dejstava, odnosno - kako se to kaže - bez ispaljenog metka.

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Možete li nam reći kada se JNA povukla iz Makedonije?

2 O: JN... Povlačenje JNA iz Makedonije je počelo februara 1992., a završeno
3 je izvlačenjem Komande 3. vojne oblasti iz Skoplja u Niš, 9. marta 1992. I time
4 se smatra da je JNA izvučena iz Makedonije i uradili smo to stvarno bez
5 ispaljenog metka. Tako je izbegnut rat u Makedoniji.

6 P: Molim da nastavite sa tim kraćim opisom, dakle Vaših funkcija, sve do
7 trenutka kada ste došli u VRS.

8 O: Po izvlačenju JNA iz Makedonije, komandu 3. vojne oblasti sam... smo
9 razmestili u garnizon Niš. Tu sam ostao 5 nedelja. Odnosno, od tog 9. marta do
10 11. maja 1992., na dužnosti načelnika tog operativno-nastavnog organa i bio sam
11 vršilac dužnosti načelnika štaba 3. vojne oblasti pošto predviđeni načelnik
12 štaba nije došao blagovremeno iz Banja Luke gde je komandovao 5. korpusom JNA.
13 Došao je, mislim, 18. marta ili 21. marta, pa je odmarao i tako da sam to vreme
14 proveo kao vršilac dužnosti načelnika štaba Armije.

15 8. maja 1992. dobio sam ukaz još uvek funkcionalnog Predsedništva SFRJ,
16 odnosno Vrhovne komande Oružanih snaga SFRJ, da se prekomandujem iz garnizona
17 Niš u garnizon Sarajevo na istu dužnost koju sam obavljao i u garnizonu Niš. Uz
18 taj ukaz, dobio sam i ukaz o proizvođenju u čin general-majora. Vreme izvršenja
19 ukaza bio je 11. maj, kada je trebalo da se javim u Generalštab Vojske

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Jugoslavije da bi primio originale tih ukaza i bio upućen u Sarajevo.

2 Međutim, u međuvremenu došlo je do nekih promena, tako da kad sam došao u
3 Beograd, javio sam se načelniku personalne uprave, mislim da je to bio general
4 Gojko Krstić koji mi je... koji me je upoznao sa nekoliko izmena tih ukaza.
5 Radio se o tome da je u međuvremenu došlo do onog... do one nesreće u
6 Dobrovoljačkoj ulici u Sarajevu, kada je napadnuta Komanda 2. vojne oblasti koja
7 je izvlačena iz Sarajeva. Izvučena je, navrat-nanos, ono što je preostalo od
8 nje. Tako da mi je rečeno da ja ne idem u Sarajevo jer u Sarajevu više ne
9 postoji Komanda 2. vojne oblasti, nego da idem u Han Pijesak gde je izvučena
10 komanda.

11 Druga izmena je bila: pre toga je bio postignut neki sporazum između tog,
12 već krnjeg, Predsedništva SFRJ i aktuelnog Predsedništva Bosne i Hercegovine da
13 JNA na prostorima Bosne i Hercegovine ostaje za narednih 5 godine - znači, do
14 1997. godine i da podjednako štiti sva tri većinska naroda u Bosni i Hercegovini
15 da sprečava sukobe i, mislim, zna se šta znači zaštita sva tri naroda. Znači, da
16 JNA poprimi neku ulogu "tampon zone" između zavađenih naroda. Međutim, u roku od
17 ta tri-četiri dana, došlo je do...

18 P: U redu, generale. Hvala Vam na tome, ali pokušajmo da se držimo sada
19 Vaših funkcija, a naravno Vi ćete moći da objasnite ukoliko nešto želite još
20 više da objasnite.

21 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da li biste mogli da nam kažete kada
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 je postignut taj sporazum između Predsedništva Jugoslavije i Predsedništva Bosne
2 i Hercegovine?

3 SVJEDOK: Ja tačno ne znam kada je postignut, ali mislim da je to bio negde
4 mart mjesec. To je pre... februar ili mart.

5 G. McCLOSKEY: [simultani prevod]

6 P: To je bilo 1992.?

7 O: 1992., da.

8 P: Hvala. Oprostite što sam Vas prekinuo, ali možete li nam reći koje su
9 bile funkcije na kojima ste bili tokom tih događaja?

10 O: Upravo sam počeo da govorim o tom. Sledeća izmena, ili treća, bila je
11 ta da, pošto po prvom ukazu general Ratko Mladić je trebao posle funkcije na...
12 komandanta Kninskog korpusa JNA, trebalo je da ide za načelnika štaba 2. vojne
13 oblasti u Sarajevo, a ja sam trebao da idem za načelnika operativno-nastavnog
14 organa. Međutim, tada, tog 11. maja, izmena je bila u sledećem: Smenjuje se
15 general-pukovnik Milutin Kukanjac sa dužnosti komandanta 2. vojne oblasti, na
16 njegovo mesto se postavlja general Mladić, a ja se postavljam na mesto
17 načelnika štaba 2. vojne oblasti. Pobunio sam se, pitajući tog generala zašto
18 uopšte idem u Bosnu, odnosno u Sarajevo, kada JNA se povlači, znači nestaje JNA
19 u Bosni i Hercegovini. Rečeno mi je da ja idem u Han Pijesak, da se javim
20 generalu Mladiću, a on će mi sve objasniti. Stigao sam popodne, odnosno
21 predveče, u mjesto zvano Crna Rijeka, 9 km severo-istočno od Han Pijeska...

22 P: Oprostite, generale. Kada ste došli u Crnu Rijeku, ako nam već niste
23 rekli?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Došao sam negde oko 11.00 časova, 11. maja 1992. i čekao sam generala
2 Mladića koji je stigao negde u predvečernjim časovima, ne znam tačno koliko je
3 bilo. I tu sam zatekao, pored generala Mladića, još deset ljudi. Odnosno, bilo
4 nas je ukupno dvanaest: četiri generala, Mladić, Gvero, Đukić i ja. I bilo je
5 osam pukovnika, potpukovnika tad... ne znam baš... Tako da nas se navečer
6 okupilo dvanaest.

7 Rečeno nam je, odnosno general Mladić nas je upoznao da se 2. vojna oblast
8 rasformira, da će sutradan skupština Srpske Republike Bosne i Hercegovine u
9 Banja Luci doneti odluku o formiranju Vojske Srpske Republike, i da smo mi
10 imenovani za Glavni štab; Mladić - komandant Glavnog štaba, ja - načelnik tog
11 štaba, general Gvero - pomoćnik komandanta za moral, general Đukić - pomoćnik za
12 logistiku, odnosno pozadinu, kako smo to tada zvali. Bilo je još... ukupno je
13 štab organizovan sa 7 pomoćnika komandanta.

14 P: U redu. Ne bih želeo da detaljnije govorimo o ovome, ali da li biste
15 mogli da navedete imena ljudi i položaj na kojima su bili... pomoćnika
16 komandanta, znam da ste pomenuli generale Gveru i Đukića. Na kojim položajima su
17 bili ljudi, možete li nam reći njihova imena?

18 O: Mogu... mogu po sećanju, da li ću ići po Vašoj šemi, ne znam, videćemo.
19 Ovako, na mestu načelnika štabnog sektora sam se našao ja. To je funkcija
20 načelnika Glavnog štaba Vojske Republike Srpske i na toj dužnosti sam ostao
21 čitav rat. Sve do, mislim, 23. decembra 1996. godine, znači nešto i po prestanku
22 rata. Na dužnost pomoćnika za moral, verska i pravna pitanja, postavljen je

23
24
25
26
27
28
29
30

1 general Milan Gvero. Na dužnost načelnika sektora i ujedno pomoćnika komandanta
2 za pozadinu, postavljen je general Đorđe Đukić. Zatim, na dužnost s...
3 obaveštajno-bezbednosnog sektora, postavljen je pukovnik Zdravko Tolimir. Na
4 dužnost operativn...

5 P: Oprostite. Dopustite mi da Vas prekinem. U prevodu sam čuo da je
6 položaj generala Tolimira bio obaveštajno-informativni poslovi. Da li biste
7 mogli da nam ponovite koja je bila funkcija generala Tolimira?

8 O: Taj izraz "obaveštajno-informativni" ne stoji. Tolimir je postavljen za
9 načelnika obaveštajno-bezbednosnog sektora. Imao je dve uprave u tom sektoru, to
10 je obaveštajna uprava i imao je upravu bezbednosti. Na čelu obaveštajne uprave
11 bio je pukovnik Petar Salapura, a na čelu upravu bezbednosti, negde u septembru
12 - ja ne znam tačno kad je došao - imenovan je pukovnik, odnosno kapetan bojnog
13 broda Ljubiša Beara.

14 P: Da li je to bilo u septembru 1992.?

15 O: Da.

16 P: U redu. Da li je bilo još pomoćnika komandanata koji se sećate?

17 O: Da, bio je načelnik sektora za organizacijsko-mobilizacijske i
18 personalne poslove, pukovnik, kasnije general, Mićo Grubor koji je penzionisan
19 negde 1994., mislim u avgustu, a na njegovo mesto je došao general Petar Škrbić
20 i ostao do kraja rata na toj dužnosti. Sledeća uprava bila je uprava za
21 financije i budžet na čelu sa pukovnikom tada, a kasnije generalom, Stevom
22 Tomićem; i postojala je uprava za vazduhoplovstvo i protiv-vazдушnu Odbranu na
23 čelu sa generalom Jovom Marićem.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: U redu. Da li biste mogli, ukratko, da nam kažete kada ste se prvi put
2 sreli sa generalom Mladićem i koliko dobro ste ga poznavali pre početka rata?

3 O: Sa generalom Mladićem se... sam se susreo prvi put 1977. kada sam
4 otišao u Makedoniju. On je u to vreme radio u Kumanovu. Ne znam koju dužnost je
5 imao, ali smo se s...sreli tu na nekim vežbama i ostali smo zajedno u Makedoniji
6 za narednih 15 godina. Negde su nam se dužnosti izjednačile u toku školovanja u
7 ratnoj školi jer smo zajedno, ista generacija bili u toj ratnoj školi. I obojica
8 smo putovali iz Makedonije i u Makedoniju, tako da smo se tad malo bolje
9 upoznali za tu godinu dana školovanja.

10 Po završetku školovanja, Mladić je postavljen za komandanta 39. pešadijske
11 brigade u garnizonu Štip, a već sam rekao za sebe da sam postavljen za
12 komandanta 212. motorizovane brigade u garnizonu Veles. To je međusobna
13 udaljenost 48 km između te dve komande. I onda smo tesno saradivali kao
14 komandanti brigada, da bismo istog dana - mislim da je to bio 30. januar 1989.
15 godine - oba prekomandovani u Komandu 3. vojne oblasti, ja za načelnika
16 operativne uprave, a Mladić za načelnika nastavne uprave. Znači, u istom
17 organizacijskom organu Komande 3. vojne oblasti. Radili smo, odnosno saradivali
18 smo, i to tesno, negde do druge polovine 1990. godine kada je Mladić
19 prekomandovan u garnizon Prištinu, u 52. korpus JNA za pomoćnika za pozadinu. I
20 tad smo se razdvojili, da bi se ponovo sreli tog 11. maja 1992. u Crnoj Rijeci.
21 Dobro smo se poznavali pre formiranja Glavnog štaba.

22 P: Da li Vam je poznato da li je general Mladić odigrao neku ulogu u Vašem
23
24
25
26
27
28
29
30

1 imenovanju na položaj načelnika štaba?

2 O: Mislim da jeste. U toku službovanja u Makedoniji, na stručnom planu,
3 Mladić i ja smo imali dosta sukoba iako smo bili kućni prijatelji. Znači, van
4 službe smo se družili, ali na službi smo bili tako, imali smo oprečna gledišta.
5 I kada mi je on saopštio to veče, tog 11. maja, da ću ja biti načelnik Glavnog
6 štaba i ujedno njegov zamjenik, malo sam ovako... zazeblo me nešto, kako će to
7 pro...kako će proći ta saradnja, obzirom na težu saradnju u toku službovanja u
8 Skoplju. On mi je to otkrio tek posle jedno 6 mjeseci. Rekao mi je: "Uzeo sam
9 tebe zato što ja palim na prvu, a ti na treću, a" - kaže - "najbolje s mesta se
10 kreće drugom." Tako da je išao da poravna mentalitete i karaktere.

11 P: U redu. Da li biste ukratko mogli da nam opišete kako ste saradivali sa
12 generalom Mladićem tokom ratnog perioda? Koliko ste se dobro slagali? Kako je
13 izgledala vaša saradnja?

14 O: Od samog početka, funkcija štabnog sektora, to znači moja, na čelu tog
15 sektora bila je analitičko-planski i operativni posao. To znači ovako: štabni
16 sektor, odnosno ja sam pripremao predloge komandantu, tj. generalu Mladiću, za
17 upotrebu Vojske Republike Srpske kao celine a... i pojedinih njenih delova,
18 znači korpusa, po mestu, vremenu i prostoru. Sistem rada štaba bio je putem
19 kolegijuma, odnosno svakodnevnih sastanaka. Obično, svi pomoćnici su pripremali
20 predloge iz svoje nadležnosti, a ja sam pripremao predloge za borbenu upotrebu
21 jedinica. Retkost je bila da nije prihvatio moje predloge i obično kada je

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 davao završnu reč, odnosno donosio odluku, pod tačkom "zadaci jedinicama" je
2 samo izrekao rečenicu "po predlogu načelnika štaba". To je trajalo čitavo vreme,
3 negde do devede... kraja 1994. godine, kada sam bio upućen na zapad, odnosno na
4 zapadno ratište u Bosansku krajinu, kada je izvedena ona poznata "bihaćka
5 operacija" - to je prvo naše razdvajanje na duže staze. Po završetku te
6 operacije, prebačen sam na... znači, sa bihaćkog na glamočko ratište, tako da
7 sam opet ostao na zapadu, što je još produžilo tu razdvojenost. Kontaktirali smo
8 telefonom.

9 P: Oprostite, generale. Počeli ste da govorite o opisu Vašeg posla i to je
10 uredu, to nas interesuje, ali bih želeo da nam ukratko opišete sledeće: Da li
11 ste tokom ratnog perioda imali bilo kakvih problema sa generalom Mladićem i ako
12 niste, možete li nam uopšteno opisati Vašu saradnju, a onda ćemo nešto kasnije
13 govoriti o pojedinostima?

14 O: Nisam imao nikakvih problema vezano za nekakve sukobe. Jedino što je
15 general Mladić takav čovek da, kad god se nešto uradi i dobro, on uvek, kao i
16 svaki komandant, ima primedbe zašto to nije brže, zašto nije sa manje gubitaka,
17 zašto je utrošeno toliko sredstava i to, ali to su normalne... normalni
18 komandantski stavovi. Tako da nije... nije bilo nikakvih sukoba na ličnom planu
19 između nas dvojice.

20 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Gospodine predsedavajući, želite da se
21 držimo prvobitnog plana rada?

22 [Pretnosno vijeće i gđa sekretar se savjetuju]

23 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Samo zbog brisanja iz spisa. U protivnom
24 bi pauza mogla da bude i 20 minuta, pa bismo mogli da nadoknadimo izgubljeno
25 vreme. Inače, radi zapisnika i radi javnosti, jutros smo počeli sa

26

27

28

29

30

1 zakašnjenjem. Ne zato što je bilo ko od nas zakazao, već zato što je bilo
2 poteškoća tehničke prirode sa računarima, pa je... a takođe je trebalo i
3 porazgovarati sa nekim timovima Odbrane. Imaćemo kratku pauzu od 20 minuta.
4 Posle toga se ponovo nalazimo.

5 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim.

6 ... Početak pauze u 10.31h

7 ... Sjednica nastavljena u 10.55h

8 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. Radi zapisnika, sudija Stole nam
9 se sada pridružio. Tako da više ne zasedamo u skladu sa pravilom 15*bis*.
10 Gospodine McCloskey, možete da produžite.

11 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Hvala Vam, gospodine predsedavajući.

12 P: Generale, možete li ukratko da nam kažete - još uvek se bavimo
13 kontekstom - možete li da nam kažete šta Vam je poznato o istoriji odnosa između
14 generala Mladića i generala Gvera? Gde su se prvi put susreli i kada su počeli
15 da rade zajedno?

16 O: Ja ne znam kada su se oni prvi put susreli u životu. Počeli su da rade
17 zajedno tog 11. maja 1992. godine, kad smo se okupili u Crnoj Rijeci.

18 P: A da li Vam je poznato da li su saradivali i poznavali se i pre toga?

19 O: Verovatno su se poznavali pošto je Mladić završavao kojekakve vojne
20 škole, kao i ja, a Gvero je jedno vreme bio profesor u jednoj od vojnih škola.
21 Tu sam ga i ja prvi put sreo, negde 1971, 1972... ne znam tačno. Tako da ne znam
22 njihove odnose pre dolaska u Glavni štab.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: U redu. A možete li da nam kažete kada je gospodin Miletić - verujem da
2 je u to vreme bio pukovnik - kada se on prvi put pridružio Glavnom štabu?

3 O: Potpukovnik Miletić je došao u Glavni štab, ja mislim, negde u drugoj
4 polovini juna, 1992. i bio postavljen u upravo vazduhoplovstva i protiv-vazdušne
5 Odbrane kod generala Marića, i mislim da je bio načelnik artiljerijsko-raketnih
6 jedinica PVO-a. Na toj dužnosti je proveo... - sad ne znam tačno koliko.
7 Međutim, odmah po dolasku, on je ispoljio sklonosti ka operativnom radu i često
8 mi je priskakao u pomoć pošto institucija u čijem sastavu je on bio nije imala
9 mnogo posla.

10 To avijacije što smo imali, nismo baš tako mnogo ni upotrebljavali, a
11 pro... sistemi protivvazdušne Odbrane su uglavnom bili detašovani po jedinicama i
12 on je jednostavno, iz želje da mi pomogne pošto je Glavni štab većito bio
13 nepopunjen, najveća popunjenost je bila 36%. To znači da je svaki od nas radio
14 po dva-tri posla svih 24 sata. I tako da sam ga zapazio kao dobrog operativca,
15 dobrog štapskog oficira i tako, nekako spontano, smo ga premjestili iz te
16 njegove uprave artiljerijsko-raketnih jedinica u operativnu upravu. Prvo je bio
17 zamenik načelnika operativne uprave, tada neki pukovnik Ilić Dragutin. Njegovim
18 odlaskom u penziju, Mil...Miletić je preuzeo upravu - to je, znači, negde juli
19 1993. godine.

20 P: Da li Vam je poznato... možete li ukratko da nam opišete njegovo
21 napredovanje na tom položaju?

22 O: Pa on je došao u Glavni štab kao potpukovnik. Ja ne znam sad tačno - on
23 bolje od mene zna - kad je unapređen u čin pukovnika, ali mislim da je to bila
24 1993. godina, a u čin generala je proizveden, mislim, 28. juna 1995. godine.

25

26

27

28

29

30

1 P: U redu. Vi ste nam ukratko opisali svoj položaj načelnika štaba i kako
2 ste iznosili predloge komandantu, kako da se upotrebi vojska. Možete li malo
3 podrobnije da nam opišete koji su oficiri u štabu radili pod Vama, koji su Vama
4 bili podređeni? Pomenuli ste operacije. Možete da počnete odatle, ali želeo bih
5 da znam kako je bio štab sastavljen. I ustvari, više me zanima 1995. godina nego
6 prethodne godine. Znači, ukoliko možete da se usredsredite na 1995. godinu. Koje
7 su štapske jedinice Vama referisale, kao načelniku štaba?

8 O: Meni, kao načelniku štaba, su samo referisala dva čoveka u štabu. To je
9 general Miletić, kao načelnik operativno-nastavnog organa i načelnici...
10 načelnik nastavnog odeljenja. Međutim, pošto sam ja zamenjivao komandanta - on je
11 često bio odsutan - onda su mi referisali i ostalih 6 njegovih pomoćnika.
12 Nije... nema nekog posebnog referisanja načelniku štaba. Sva referisanja idu
13 komandantu. E, samo ako komandant nije tu, onda su referati podnošeni meni.
14 Međutim, moram da kažem i to da period devedeset... kraj 1994., pa skoro cela
15 1995. godina sa malim prekidima od po nekoliko dana, ja sam bio van Glavnog
16 štaba. Bio sam na takozvanom isturenom komandnom mestu, da li u Drvaru, da li u
17 Glamoču, da li u Mrkonjiću, u Banja Luci. Tako da nisam bio direktan učesnik u
18 radu štaba u Crnoj Rijeci. Mada sam i dalje zadržao funkciju načelnika štaba.

19 P: U redu. Doći ćemo do toga nešto kasnije. Možete li da opišete posao
20 načelnika štaba, odnosno...

21 PREVODILAC: Ispravka prevodioca: načelnika operativno-nastavnog organa?

22 G. McCLOSKEY: [simultani prevod]

23 P: Šta je bio posao Miletićev, naročito 1995. godine?

24 O: Posao generala Miletića 1995. godine je bio više tehničko-štapske
25 prirode. Ono što odluči komandant, Miletić je pretvarao u dokumenta. Znači, u

26

27

28

29

30

1 naređenja, obaveštenja, informacije, zavisno od toga šta je komandant zahtevao.
2 Ako je komandant zamislio da izvede neku vojnu operaciju na bilo kom delu
3 ratišta, on je to saopštavao Miletiću, odnosno bio je dužan da mu dâ smernice
4 šta želi. I to je onda Miletić pretvarao u ta dokumenta. Znači, bio je čovek
5 koji piše, koji komandantovu zamisao pretvar...prenosi na papir.

6 P: U redu. A u kojoj meri je on učestvovao u operacijama u kojima je
7 učestvova...da li ih je nadgledao? Kada bi Mladić odlučio o nekoj konkretnoj
8 informaciji, šta je bila uobičajena uloga načelnika operativnog? Sigurno više od
9 toga nego da samo piše papire.

10 O: Dok sam ja odsutan, Mladić nije mogao, ustvari nije... nije bilo
11 primereno da Miletića šalje negde na front da rukovodi ili kontroliše neku od
12 vojnih operacija. Miletić je ostajao u... stalno u štabu, pogotovo ako i Mladić
13 i ja nismo u štabu, a to se 1995. događalo često. Kol'ko mi je poznato da
14 Miletić 1995. - ne znam sigurno, on to bolje zna - da nije izlazio iz Glavnog
15 štaba.

16 P: Da li je važno da se neki general od... da neki general od poverenja
17 bude u Glavnom štabu i da nadgleda operacije sa tog nivoa?

18 O: Pa general koji ostaje u Glavnom štabu, bilo Miletić ili ja, je čovek
19 koji prima informacije sa ratišta, analizira ih i predlaže komandantu rešenja,
20 tamo gdje ima problema. Znači, to je čovek koji objedinjava sve informacije od
21 svih korpusa sa ratišta, uobličava ih u predlog komandantu za otklanjanje
22 nedostataka. Praktično, to je - ne znam kako da se izrazim - glavni skretničar u
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Glavnom štabu koji prihvata informacije, deli ih ostalim sektorima, šta je za
2 koga značajno, prima predloge od ostalih sektora, odnosno od ostalih pomoćnika
3 komandana...komandanta i tako uobličene ih prezentuje komandantu.

4 P: U redu. A kakva je njegova odgovornost u sprovođenju u delo naređenja
5 komandanta? Mislím na načelnika operativnog, u ovom konkretnom slučaju, generala
6 Miletića.

7 O: On nema odgovornost za realizaciju naređenja na terenu. On ima
8 odgovornost samo da prikuplja izvještaje, odnosno prihvata izvještaje od
9 podčinjenih i da ih, kao takve, prenosi komandantu. Njegovo nije da, ako je
10 napisao neko naređenje kojega je komandant potpisao - od izvršenja, njegovo je
11 samo da to naređenje pošalje odgovarajućem korpusu kome je namenjeno i onda da
12 preko re... dnevnih borbenih izvještaja prati tok izvršenja, odnosno realizacije
13 naređenja i da o tom izvještava komandanta kako ide, da li ide planski ili ima
14 problema.

15 P: A kad stvari ne idu prema planu, da li bi on bio lice koje prenosi
16 naređenja komandanta, kako bi se razrešio neki problem? Ili biste Vi to činili?
17 Ko bi taj posao obavljao?

18 O: Ako ne ide po planu, odnosno po naređenju, Miletić samo - ili ja, ako
19 sam na svom mestu - upozna je komandanta sa problemom. Može i da mu predloži
20 rešenje, ali konačnu odluku donosi komandant.

21 P: U redu. Pre nego što dublje zađemo u ovo pitanje, postavio bih Vam
22 jedno osnovno pitanje koje se odnosi na pravila unutar VRS-a. Da li ste vi
23 usvojili neki konkretan sistem pravila iz bilo koje konkretne vojske kada ste
24 krenuli... kada je pokrenuta Vojska Republike Srpske?

25
26
27
28
29
30

1 O: Da. Sve vojske u Bosni i Hercegovini, odnosno sve tri, i muslimanska i
2 hrvatska i srpska vojska, smo nasledili većinu, da ne kažem sva, pravila bivše
3 JNA jer smo po tim pravilima obučavani, po njima smo znali raditi i samo smo
4 j... neka od njih prilagođavali konkretnoj situaciji, odnosno konkretnim
5 potrebama Vojske Republike Srpske.

6 Tako, recimo, negde u avgustu 1992., odmah po formiranju vojske, mi smo
7 napravili takozvano privremeno pravilo službe Vojske Republike Srpske, gde je
8 ustvari... povraćeni su detalji iz bivšeg pravila, odnosno pravila bivše JNA i
9 prilagođeno Vojsci Republike Srpske. Tako da je to pravilo sa nekih 300 i nešto
10 stranica svedeno na svega, mislim, 43. Ja sam jedan primerak tog pravila predao
11 istražitelju negde u maju 2001. godine. Što se tiče borbenih pravila, pravila za
12 upotrebu jedinica, njih smo primenjivali, ali u meri u kojoj je veličina
13 jedinice odgovarala tom pravilu.

14 Recimo, mi smo imali lake pešadijske brigade, nešto motorizovanih brigada,
15 čije brojno stanje je bilo drastično smanjeno u odnosu na brojno stanje takvih
16 jedinica u JNA. Recimo, pešadijska brigada u JNA je imala oko 5.500 hiljada
17 ljudi, a naša je imala 1.200 do 1.500, eventualno neka oko... od 3.000 do 3.500.
18 Tako da smo od JNA nasledili sva pravila, sve norme ponašanja u ratu i mi to
19 nismo prikrivali, za razliku od drugih vojski koje su radile po istim pravilima
20 jer smo obučavani svi na isti način, međutim, nisu 'teli da imaju nikakvu vezu
21 sa JNA.

22 P: U redu. Možete li da nam kažete sledeće: da li ste Vi, obavljajući
23 svoju službu, imali bilo kakve odgovornosti u vezi sa materijalom kao što je
24 municija ili kao što je gorivo ili neke druge... neki drugi materijal od
25 vrednosti?

26 O: Da, da. Zadatak...

27

28

29

30

1 P: Možete li to da nam objasnite?

2 O: Zadatak sektora pozadine je bio da nabavlja svu opremu, odnosno

3 materijale potrebne za rat. E sada, postoji jedna grupa materijala, odnosno

4 borbenih potreba, koja se zove strategijski materijali. To su municije i oružje,

5 gorivo, hrana, odeća i obuća. To je ono najneophodnije, bez čega se ne može

6 ratovat'. I sada, sektor za pozadinu... pardon, nadležan za distribuciju,

7 odnosno podelu tog materijala po nižim jedinicama po korpusima, je bila u rukama

8 načelnika štaba, tj. u mojim rukama.

9 I sada recimo, general Đukić, odnosno pozadinski sektor, nabavi - da

10 uzmemo - milion metaka za pušku. On nije mogao da to deli jedinicama, nego sam

11 mu ja pravio razrez i onda mu kažem, u zavisnosti od brojnog stanja korpusa, od

12 zadataka koje izvršava, ja kažem: "1. korpusu daćete 300.000 metaka". 2.

13 korpusu, pošto je on bio pasivan prve tri godine rata, sam davao minimum, znači

14 da o...ostane samo da zadrži borbeni komplet kakav je propisan, a to je obično

15 bio jedan borbeni komplet. Šta ja znam, Drinskom korpusu, koji je stalno bio u

16 nekakvim akcijama, njemu dam 200.000, i tako. Dešavalo se da nekom korpusu ne

17 dam ništa od pristalog kontingenta, zato što nema borbenih aktivnosti.

18 Isto se odnosilo i na gorivo. Oskudevali smo i sa gorivom i sa municijom i

19 onda, recimo, pozadinski sektor nabavi, da uzmemo opet 1.000 tona goriva. Po

20 istim kriterijama kako sam delio municiju tako delim i gorivo. Što se tiče

21 ostalih strategijskih materijala - to je hrana i odeća i obuća - nisam se mnogo

22 mešao u to, mada je bila moja nadležnost, iz prostog razloga što svaki vojnik,

23

24

25

26

27

28

29

30

1 trenutno ratovao ili ne, mora da jede, mora da bude odeven i obuven. Prema tome,
2 to sam prepuštao intendantskoj službi pozadinskog sektora, da oni to dele, jer
3 tu se nije moglo kalkulirati, pa će nekome dati više hrane u odnosu na brojno
4 stanje, nekome manje. To je išlo otprilike... proračunska jedinica je bio
5 vojnik.

6 P: U redu. A sad da preskočim nešto i da Vam postavim još jedno pitanje
7 strukturne prirode. Možete li ukratko da nam opišete šta je bio 65. zaštitni puk
8 i kako se on uklapao u strukturu VRS-a? Samo ukratko, nije nam potrebno previše
9 pojedinosti.

10 O: Namenska uloga zaštitnog puka, odnosno 65. zaštitnog motorizovanog
11 puka, je bio obezbeđenje Glavnog štaba. On je u svom sastavu, koliko se sećam,
12 imao bataljon vojne policije, imao jedan motorizovani borbeni bataljon, imao je
13 svoj diverzantski odred i na njega je bio naslonjen diverzan...10. diverzantski
14 odred Glavnog štaba. Možda sam ne...neku zna...manje značajnu jedinicu
15 preskočio, ali uglavnom, to je bila osnovna namena zaštitnog puka. Pošto je
16 zaštitni puk bio jedna od elitinih jedinica, pretežno sastavljen od vojnika na
17 odsluženju vojnog roka i nešto malo rezervnog sastava, često smo ga
18 upotrebljavali kao rezervu Glavnog štaba za intervenciju na prostorima gde nam
19 loše ide. Tako da je puk često... pola ga je bilo uz Glavni štab, a polovina
20 negde na ratištu. Nije nam često bio potreban za neposredno obezbeđenje, fizičko
21 obezbeđenje Glavnog štaba jer smo mi pri Glavnom štabu stalno imali i puk veze
22 koji je, pored svoje osnovne namene održavanje veze, mogao da učestvuje i u
23 borbi, u neposrednoj Odbrani Glavnog štaba, što smo mi i koristili ka...kad god
24 smo bili napadnuti.

25

26

27

28

29

30

1 P: A ko je u Glavnom štabu bio odgovoran za 65. zaštitni puk? Kako su se
2 oni uklapali u strukturu?

3 O: Pukom, odnosno komandant puka je bio direktno potčinjen komandantu
4 Glavnog štaba. E sada, ako je puk angažovan za Odbranu Glavnog štaba, što je u
5 toku čitavog rata bilo jedno 3 ili 4 puta, onda je s njim komandovao onaj ko je
6 najstariji od generala u Glavnom štabu, a tom sam najčešće bio ja. Ali samo za
7 prostor na kojem je raspoređen Glavni štab.

8 P. U redu. A ko je komandovao 65. zaštitnim pukom 1995. godine?

9 O: Komandovao je pukovnik Milomir Savčić. On je komandovao čitav... čitav
10 rat sa tim pukom.

11 P: Molim da ponovite njegovo ime, nisam ga čuo.

12 O: Pukovnik Savčić Milomir.

13 P: Hvala. A kad je reč o 10. diverzantskoj jedinici, da li biste mogli da
14 nam opišete njenu funkciju i kako se ona uklapala u strukturu Glavnog štaba?

15 O: 10. diverzantski odred je formiran negde krajem 1992. ili početkom
16 1993., znam da je bila zima, sad ne mogu da se setim tog tačno. Obučavan je...
17 prvi njegov smeštaj je bio u Vlasenici, tu je obučavan. Upotrebljavan je za
18 nasilno prikupljanje podataka o neprijatelju. Znači, ubacivanje u pozadinu
19 neprijatelja. Zatim, upotrebljavan je za protiv-diverzantska dejstva. Normalno,
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 i za upotrebu... za Odbranu Glavnog štaba, ako se našao tu, jer to je bila mala,
2 ali elitna jedinica. Ja znam da u prvoj grupi koju smo... čiju obuku smo
3 organizovali, bilo ih je svega 53. Taj odred je stalno imao velike gubitke i ja,
4 poslednji put kad sam bi...kad sam bio u kontaktu sa tim odredom, on je imao
5 svega 24 čoveka. To je negde bilo juli mesec... juli, avgust 1993. Ne znam posle
6 kako je popunjavan i kako mu se kretalo brojno stanje.

7 P: A on je bio potčinjen kome u Glavnom štabu?

8 O: E ovako: kad ste me saslušavali u Banja Luci, ja sam tada napravio
9 grešku. Ja sam Vama rekao da je nadležan za njegovu upotrebu bio organ
10 bezbednosti. Međutim, nadležan za njegovu upotrebu, odnosno, bio je potčinjen
11 obaveštajnoj upravi Glavnog štaba. Na čelu te obaveštajne uprave bio je pukovnik
12 Petar Salapura. U krajnjem, nadležan za upotrebu tog odreda je bio general
13 Tolimir, kao načelnik obaveštajno-bezbednosnog sektora.

14 A ja sam u Banja Luci Vama rekao da je bila nadležna uprava bezbednosti
15 zato što sam ja samo jednom u životu bio u prilici da izdam zadatak tom odredu,
16 to je bilo u operaciji Lukavac 1993. Zadatak je primio general Tolimir i pošao
17 je u Han Pijesak na izvršenje tog zadatka, odnosno da pokrene odred. U
18 međuvremenu je, kol'ko znam, imao moždani udar i onda u njegovoj beležnici je
19 nađeno... nađen taj zadatak. I kod mene je došao pukovnik Beara, načelnik uprave
20 bezbednosti i ja sam Beari izdao zadatak i na osnovu toga sam Vama rekao da je
21 uprava bezbednosti nadležna za diverzantske odrede - a nije.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Hvala Vam na tom pojašnjenju. Dva puta ste pomenuli da ste izdali
2 naređenja - nećemo sada ulaziti u pojedinosti operacije Lukavac 1993. - ali
3 možete li nam reći da li ste Vi izdavali naređenja ili ste pak prenosili
4 naređenja Vašeg komandanta generala Mladića?

5 O. Ovako, operaciju Lukavac 1993. je planirao štabni sektor, odnosno ja.
6 Kad je došlo do realizacije, odnosno kad je počela ta operacija, ona je... faza
7 pripreme, praktične pripreme na terenu, od Višegrada do Ustiprača, trajala nekih
8 mjesec i po-dva dana, ali zvanično operacija za oslobađanje Trnova ili... ta
9 operacija Lukavac 1993. je počela 6. jula 1993 godine.

10 P: Neću da sada govorimo o pojedinostima, ali možete li nam reći kako to
11 da ste Vi, kao načelnik štaba, mogli da izdajete naređenja za tu operaciju?

12 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvolite, gospođo Fauveau.

13 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Prigovor, časni Sude. Svedok je rekao na
14 početku iskaza da je imao dvostruku funkciju: načelnika štaba i zamenika
15 komandanta.

16 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Pa, zašto onda ulažete prigovor?

17 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Zato što Tužilac pita kako to da je
18 svedok, kao načelnik štaba, mogao da izdaje naređenja.

19 G. JOSSE: [simultani prevod] Da. Gospodine McCloskey?

20 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Ja mu postavljam ovo pitanje kako bi
21 mogao detaljnije da nam opiše svoju funkciju u to vreme i kada kažem "načelnik
22 štaba", ja uopšte ne govorim o položaju koju... koji je imao. Ona je tada možda
23 zastupao komandanta, možda je bio zamenik komandanta, možda je prenosio

24

25

26

27

28

29

30

1 naređenja. Postoji više mogućnosti. Mislim da svedok može da nam da odgovor.

2 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Onda preformulišite pitanje i nemojte
3 pominjati funkciju načelnik štaba, već ga samo pitajte o operaciji... u vezi
4 operacije Lukavac 1993, da li je izdavao naređenja i ako jeste, u kom svojstvu?

5 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Časni Sude, ja sam shvatio da je on uvek
6 bio načelnik štaba, tako da ne bih želeo da steknete utisak da možda nekada nije
7 bio načelnik štaba.

8 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Mislim da možete da postavite pitanje. Da
9 li ste mogli da izdajete naređenja u vezi sa operacijom Lukavac 1993., generale?

10 SVJEDOK: Da. Ja sam bio određen...

11 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] I u kom svojstvu, molim? U kom svojstvu?

12 SVJEDOK: U svojstvu komandanta operacije. Znači, komandovao sam snagama
13 Sarajevskog korpusa, Drinskog korpusa i ojačanjima ta dva korpusa. To su bile
14 četiri brigade dovedene iz ostalih korpusa, krajiškog... Krajiških korpusa i
15 nešto je, mislim, bilo iz... Istočno-bosanskog korpusa. General Mladić je
16 odlučio da ja rukovodim operacijama.
17 Operacija je počela, rekao sam, 6. jula i general Mladić je bio sa mnom od
18 ujutru. Operacija je počela u 6h. Bio je sa mnom do jedno 10h i onda mi je
19 rekao: "Načelniče, ja odoh na odmor. Znaš gde ću biti. Nastavi sa izvođenjem
20 operacije." I ja sam izvodio operaciju do 11. jula. Znači, imao sam pravo da
21 komandujem svim jedinicama koje su se našle u tom... na tom prostoru. Nabrojao
22 sam ih već.

23

24

25

26

27

28

29

30

1   11. jula smo stekli pozicije da uđemo u Trnovo. Popodne je došao
2 komandant, preuzeo komandu, a mene uputio na, kako je on tada rekao, zasluženi
3 četvoro-dnevni odmor. Ja sam se vratio u Han Pijesak i odmarao. Komandant je
4 nastavio sa izvođenjem operacije. Tako da sam ja tih 5 dana imao apsolutno pravo
5 komandovanja na tom prostoru.

6   G. McCLOSKEY: [simultani prevod]

7   P: Generale, da li je na osnovu pravila JNA i pravila VRS-a, da li je
8 primereno moguće da komandant imenuje nekog poput Vas ili nekog drugog, na
9 položaj privremenog komandanta i time mu poveri komandne dužnosti?

10   O: Da, to je moguće i po pravilima JNA i po našim pravilima, ali to ne za
11 celu vojsku, odnosno za kompletno ratište, nego samo za pojedine sektore
12 ratišta, odnosno za pojedine prostore. Kao što je bilo u operaciji "Lukavac"
13 1993.

14   P: U redu. Želeo bih da sada govorimo o situaciji u Krajini. Dakle,
15 govorili smo o Lukavcu 1993. i Trnovu, i kad je reč o Krajini, VRS je očekivala
16 ofanzivu u tom kraju. Da li ste Vi dobili neku komandnu dužnost kako biste se
17 suočili sa tom ofanzivom koja, mislim da se sada zna da se ona zvala operacija
18 "Oluja"?

19   O: Bojim se da Vas nisam razumeo. Operacija "Oluja" je hrvatska operacija,
20 a naša je bila odbrambena operacija. Ne znam na koji period mislite, na 1995.
21 ili neki drugi period?

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Oprostite. Moje pitanje je bilo nespretno sročeno. Ja govorim sada o
2 1995. godini i interesuje me da li ste Vi tada imenovani na neki položaj, s
3 obzirom na tu hrvatsku ofanzivu?

4 O: Slična situacija kao i u operaciji "Lukavac" 1993. Problemi su počeli
5 krajem 1994., tačnije u oktobru. 5. muslimanski korpus je 23. oktobra 1994. sa
6 oko 22.000 vojnika izašao iz bezbednosne zone Bihać i napao je srpske položaje
7 na desnoj obali Une. Napad je bio iznenadan, munjevit. Nismo očekivali da će se
8 neko usuditi da iz bezbednosne zone - gde niko nije smeo imati oružje - napasti.
9 Oni su napali i za svega 7 dana su nam uzeli deo srpskih teritorija u veličini
10 od oko 250 kvadratnih kilometara. Znači, uzeli su celi prostor Grmeča.

11 Na sednici Vrhovne komande, negde mislim da je to bilo noću 28. na 29.
12 oktobar, ili noć kasnije, sednica je održana u komandi Glavnog štaba gde su
13 prisustvovali uglavnom predsednik republike, kao vrhovni komandant, zatim jedan
14 od potpredsednika, mislim da je... nije mislim, nego bio je to Nikola Koljević i
15 predsednik Skupštine Krajišnik, predsednik... tadašnji predsednik Vlade Kozić
16 neki, ime mu ne znam, i uži deo Glavnog štaba. Raspravljalo se celu noć o
17 situaciji, da bi negde oko 4h ujutru pala odluka vrhovnog komandanta, na predlog
18 komandanta Glavnog štaba da ja idem na zapad, odnosno na Grmeč i da utvrdim šta
19 se događa. Rekao sam im da ja znam šta se događa, jer svakodnevno smo dobijali
20 te redovne borbene izveštaje. Međutim, ako već idem tamo, da povedem sa sobom

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 još nekoliko oficira i da pokušamo da nešto uradimo, a ne samo da konstatujemo
2 stanje. Čak sam postavio i neke uslove: Da postoji mogućnost da se nešto uradi,
3 ali da Vrhovna komanda do mog stizanja tamo, bar za zonu odgovornosti 2.
4 krajiškog korpusa proglasi ratno stanje, jer mi smo ratovali ne... nismo
5 proglasili ratno stanje, što su, recimo, Muslimani i Hrvati uradili 24... 4.
6 avgusta, pardon. Ne 24. nego 4. avgusta 1992, i oni su ratovali po ratnim
7 zakonima, a mi nismo.

8 Drugi uslov je bio da mi se stavi na raspolaganje rezerva Glavnog štaba, a
9 to je bio centar vojnih škola u Banja Luci, i da mi se stave na raspolaganje 2
10 do 3 brigade iz ostalih korpusa, zavisno kol'ko će moći izdvojiti. I stvarno, u
11 toku mog putovanja do Grmeča, preko rad...

12 P: Oprostite. Oprostite, generale, što Vas prekidam. Da li ste za tu
13 situaciju postavljeni u komandu, kao što je bio slučaj sa operacijom Trnovo?

14 O: Ne mogu da kažem da sam postavljen, nego mi je naređeno da zaustavim
15 muslimansku ofanzivu i, po mogućnosti, da pređem u protivudar. Prema tome, sama
16 takva vrsta naredbe mi je stavila na raspolaganje snage 2. krajiškog korpusa,
17 koji je bio u povlačenju, i novopridate snage. I čak su mi stavljene na
18 raspolaganje i 2 brigade iz Srpske Vojske Krajine, to je, iz Republike Srpske
19 Krajine. I ja sam tako postao komandant nekih združenih srpskih snaga na tom
20 prostoru.

21 P: U redu. Dajte da sada govorimo na kratko o... zapravo da govorimo o
22 proleću i julu 1995. godine. Da li ste tokom tog vremenskog razdoblja imali
23 komandu?

24
25
26
27
28
29
30

1 O: Po završetku bihaćke operacije, to je kraj decembra, tačnije 25.
2 decembra, ja sam prebačen, pošto je stupio na snagu takozvani... stupilo na
3 snagu takozvano Carterovo četveromesečno primirje u Bihačkoj regiji. Hrvati su
4 na jugoistoku...

5 P: Oprostite na trenutak. Kažete u decembru, ali koje godine?

6 O: 1994. Prebačen sam na glamočko ratište zbog toga što su Hrvati počeli
7 neku manju ofanzivu iz Livanjskog polja ka Glamoču i Grahovu. Tako da sam
8 praktično opet preuzeo komandu nad snagama 2. korpusa, a pošto je oko Bihaća
9 stanje konzervirano, izvukao sam nekoliko jedinica, mislim 3 brigade, i poveo ih
10 sa sobom u širi rejon Glamoča. Tako da se praktično ništa nije promenilo, ja sam
11 i dalje imao pravo komandovanja tim snagama u zapadnoj Bosni. I to je trajalo,
12 sa manjim prekidima... sam negde u martu dolazio u Glavni štab /sic/, da bi 29.
13 maja konačno otisnuo se na te prostore i suprotstavio, odnosno izvodio
14 odbrambenu operaciju protiv hrvatske operacije "Oluja".

15 P: U redu. To je operacija koja me interesuje. Od 29. maja, da li ste
16 komandovali tom odbrambenom operacijom, dakle protiv hrvatske operacije "Oluja"?

17 O: Da.

18 P: Kada ste preuzimali važne dužnosti komandanta, naročito na tako važnoj
19 i bitnoj operaciji, možete li nam reći da li ste i dalje bili na položaju
20 načelnika štaba?

21 O: Da.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: U redu. E sad, ako komandujete tako jednom važnom operacijom, koja
2 osoba ili osobe su preuzele Vaše važne dužnosti u štabu? Dakle, Vaše dužnosti
3 načelnika štaba, ukoliko bi bilo ko preuzeo tu Vašu dužnost?

4 O: Svakodnevne poslove u Glavnom štabu, kad ja odlazim iz Glavnog štaba,
5 preuzimao je najstariji u štabnom sektoru, to je bio pukovnik Mil...general
6 Miletić.

7 P: Dakle, tokom tog perioda kada ste se bavili operacijom "Oluja", da li
8 je general...

9 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Samo trenutak. Izvolite gospođu Fauveau.
10 Oprostite što Vas prekidam. Gospođu Fauveau?

11 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Časni Sude, mislim da imamo grešku u
12 transkriptu. Zapravo u rečenici... redovima 9 do 11, dve reči nedostaju zato što
13 je svedok rekao da su to bili svakodnevni poslovi. Dakle najstariji u štabu je
14 preuzimao svakodnevne poslove. Ako...

15 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvolite.

16 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] To je druga rečenica: "On bi od mene
17 preuzeo", a trebalo bi zapravo da piše "od mene bi preuzimao dnevne dužnosti".

18 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Generale, da li prihvatate ono što je
19 rekla gospođa Fauveau, da li je to ono što ste Vi sami izjavili? To Vas pitam
20 kako bismo imali tačan zapisnik.

21 SVJEDOK: Ja nisam rekao da je Miletić posle mene bio najstariji u štabu.
22 Ja sam rekao da je Miletić bio najstariji u štabnom sektoru, a u štabu postoji
23 još sektora o kojima sam govorio na početku svedočenja. Prema tome, Miletić je

24

25

26

27

28

29

30

1 preuzimao od mene one svakodnevne obaveze, a to je prihvati izveštaja od
2 potčinjenih, njihova obrada, prezentovanje komandantu i one svakodnevne poslove
3 koje obavlja načelnik Glavnog štaba inače.

4 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala, generale. Gospodine McCloskey.

5 G. McCLOSKEY: [simultani prevod]

6 P: Hvala Vam na tom pojašnjenju. Izveštavanje komandanta je jedno važno
7 zaduženje, zar ne?

8 O: Ne znam, malo je... prevod nisam razumeo. Izveštavanje komandanta, da
9 li mislite na to da komandant prima izveštaje ili on izveštava nekoga?

10 P: Možda je došlo do problema u prevodu. U prethodnom odgovoru ste rekli
11 da je jedno od zaduženja koje je preuzeo general Miletić bilo podnošenje
12 izveštaja komandantu, referisanje komandantu, i ja sam Vas pitao: Da li je to
13 zaduženje koje je preuzeo Miletić, dakle referisanje komandantu, podnošenje
14 izveštaja komandantu, bio jedan važan zadatak, posao?

15 O: Da.

16 P: Da li je to takođe obuhvatalo i dostavljanje dnevnih izveštaja Vrhovnoj
17 komandi, dakle civilnom organu, na čijem čelu je bio Radovan Karadžić?

18 O: Da.

19 P: Znam da ste to videli, i pokazaću Vam nešto što je opisano kao dnevni
20 izveštaj Glavnog štaba koji je podnet Vrhovnoj komandi, ali možete li nam reći
21 šta su bili ti izveštaji i koliko često su oni slani?

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Redovni borbeni izveštaji Glavnog štaba prema Vrhovnoj komandi su išli
2 svaki dan. I to su bili dnevni borbeni izveštaji. Svrha tih izveštaja je
3 informisanje Vrhovne komande, pošto je onda bila političko, a ne vojno, telo.
4 Jednostavno opis događaja, za prethodni dan, na ratištu.

5 P: Recite nam koja je bila svrha tih izveštaja.

6 O: Svrha izveštaja je bila da se Vrhovna komanda, pošto su to civili, drži
7 u kursu događanja na ratištu. Nisu imali povratno dejstvo i nisu imali izvršni
8 karakter. Tako da sadržaj izveštaja nije uticao na stanje na frontu ukoliko
9 vrhovni komandant ne odluči da nešto promeni na frontu, na osnovu... prema
10 podacima koje je dobio iz tih izveštaja.

11 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine McCloskey, oprostite. Izvolite,
12 gospođu Fauveau.

13 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Mislim da imamo još jednu grešku u
14 transkriptu. Reč je o redu 13 i "Vrhovna komanda nije imala uticaja", a trebalo
15 bi zapravo da piše da izveštaji nisu imali uticaja.

16 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dakle, po Vašim rečima, to nisu bili
17 povratni... oni nisu imali povratno dejstvo i izveštaj Vrhovne komande nije imao
18 uticaja na situaciju na ratištu. Da li je to ono što hoćete da nam kažete,
19 gospođu Fauveau?

20 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Da, časni Sude.

21 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala. Generale, čuli ste o čemu smo
22 govorili gospođa Fauveau i ja. Da li se slažete sa time? Drugim rečima, da
23 izveštaji Vrhovnoj komandi nisu imali uticaja na situaciju na ratištu.

24 SVJEDOK: Nisu imali uticaja, ali su mogli uticati ako vrhovni komandant
25 odluči da postupi po nekoj odredbi, posebno o... po problemu kom... koji mu je
26
27
28
29
30

1 nave...naveo Glavni štab. A izvršnu funkciju nisu imali nikako.

2 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala, generale. Gospodine McCloskey,
3 izvolite.

4 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

5 P: Dakle, ti dnevni izveštaji, da li su oni bili značajni deo informacija
6 koje prima Vrhovna komanda?

7 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, izvolite, gospođo Fauveau.

8 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Časni Sude, u transkriptu... transkript je
9 i dalje isti. Reč je o stranici 45, peti red: "Ali Vrhovna komanda nije imala
10 nikakvu izvršnu funkciju", a svedok je zapravo rekao: "Ali izveštaji nisu imali
11 nikakvu izvršnu funkciju".

12 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala, mislim da možemo da nastavimo. Mi
13 to uzimamo u obzir. Možemo da nastavimo.

14 Izvolite, gospodine McCloskey.

15 Hvala Vam što ste nam skrenuli pažnju na to, gospođo Fauveau.

16 G. McCLOSKEY: [simultani prevod]

17 P: Kada je reč o ovim dnevnim izveštajima, da li ste ih... da li ste vi
18 smatrali da šalju bitne informacije Vrhovnoj komandi?

19 O: Bojim se da Vas nisam razumeo.

20 P: Da li su informacije sadržane u ovim izveštajima bile važne? Da li je
21 bilo važno da ih dobije Vrhovna komanda?

22 O: Da.

23 P: Da li je Vrhovna komanda delimično koristila informacije sadržane u
24 ovim izveštajima, da bi donosila vlastite odluke?

25 O: Ja to ne znam, da li su oni njih koristili za donošenje važnih odluka,
26
27
28
29
30

1 ali se povremeno oglašavao vrhovni komandant, odnosno Vrhovna komanda, dajući
2 zadatke Vojsci Republike Srpske i moglo se zaključiti da su reagovali na neke od
3 izveštaje... od izveštaja. A to su oni izveštaji koji su ih informisali o
4 prelomnim događajima, kao što je bila ta ofanziva 5. korpusa iz Bihaća, kao što
5 je početak hrvatske operacije "Oluja", kao što je... kao što su muslimanski
6 ispadi iza enklava, i tako.

7 P: U redu. Možda sam ja nešto uzeo zdravo za gotovo, pa biste Vi mogli
8 ukratko to da nam objasnite. Možete li da nam kažete kakvu je nadležnost Vrhovna
9 komanda imala nad vojskom, u sklopu tadašnjeg političkog sistema?

10 PREVODILAC: Ispravka prevodioca: u pitanju je vrhovni komandant.

11 O: Odmah po donošenju odluke o formiranju vojske 12. maja 1992. godine, po
12 nekakvom automatizmu do tadašnje... odnosno tadašnji predsjednik Srpske Republike
13 Bosne i Hercegovine, dr. Radovan Karadžić, je automatski postao i vrhovni
14 komandant Oružanih snaga Srpske Republike. U Oružane snage, pored vojske, ulazi
15 i policija i takozvana civilna zaštita. Prema tome, vojska je jedan od segmenata
16 Oružanih snaga.

17 Karadžić dobiva Vrhovnu komandu nad vojskom, što znači da komandant
18 Glavnog štaba je neposredno potčinjen vrhovnom komandantu. Međutim, Vrhovna
19 komanda je formirana krajem 1992. godine. Tu informaciju ja sam prvi put dobio
20 6. decembra od pokojnog generala Đukića. U Vrhovnu komandu su ušli uglavnom
21 političari - predsjednik republike, predsjednik skupštine, predsjednik vlade,
22 ministar odbrane i ministar unutrašnjih poslova. Nisu ušla, od političara, dva
23 potpredsjednika i nije ušao niko iz Glavnog štaba, odnosno po automatizmu, u
24
25
26
27
28
29
30

1 sastav Vrhovne komande tre...trebalo je da uđe komandant Glavnog štaba, general
2 Mladić. Intervencijom Glavnog štaba, u sastav Vrhovne komande su ušla i oba
3 potpredsednika, to je gospodin Nikola Koljević i gospođa Biljana Plavšić. Ali
4 niko od generala nije ušao u sastav Vrhovne komande. Mi jesmo pozivani na neke
5 od sednica Vrhovne komande, ali samo kao posmatrači. Odnosno, da se ne bi
6 duplirao posao oko prenošenja zadataka sa sjednice Vrhovne komande do Glavnog
7 štaba, nego je išao neko od nas generala, najčešće general Mladić pa ja, ili
8 neko od drugih generala, zavri...zavisno od dnevnog reda sjednice Vrhovne
9 komande. Tako da je sprečena mogućnost da se Glavni štab pretvori u štab Vrhovne
10 komande i sad je nastao jedan paralelizam u komandovanju vojskom.

11 Vojskom je komandovao i vrhovni komandant i komandant Glavnog štaba. Na
12 neki način, pošto je u to vreme u Srpskoj Republici Bosni i Hercegovini, odnosno
13 kasnije nešto Republici Srpskoj, bio jednopartijski sistem, tadašnje
14 rukovodstvo...

15 P: Izvinite, generale. Jasno mi je da je u pitanju složena tema i takođe
16 veoma važna tema, ali možete li da nam objasnite kako je sve to funkcionisalo u
17 julu 1995? Znam da je sve vreme dolazilo do novih elemenata, ali molim Vas samo
18 ukoliko... molim Vas da se usredsredite na 1995., da nam objasnite kakva je bila
19 situacija i da dodate nešto, ako ima potrebe.

20 O: Može se i skratiti. General Ratko Mladić bio je neposredno potčinjen
21 vrhovnom komandantu, odnosno dr. Radovanu Karadžiću.

22 P: U redu. A u julu 1995. godine, da li je ovaj sistem funkcionisao onako
23 kako je osmišljen?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: U julu 1995. sistem je načelno funkcionisao. Znači, i dalje je Karadžić
2 bio neposredno pretpostavljeni Mladiću ali je, iz meni nepoznatih razloga,
3 Karadžić počeo direktno da šalje meni naređenja na zapad, na zapadni front, i
4 sada je dolazilo opet do paralelizma u komandovanju. Moja obaveza zakonska je da
5 izvršavam naređenja generala Mladića, a samo izuzetno u nekim prekim, hitnim
6 slučajevima, da izvršim direktno naređenje vrhovnog komandanta. Znači, svog
7 drugog pretpostavljenog. Kada se to dogodi, ja sam bio dužan odmah da izvestim
8 generala Mladića, da sam primio takvo naređenje, izvršio ga ili nisam izvršio.

9 Pošto je Karadžić nastavio da šalje di... naređenja direktno meni, svako
10 to naređenje koje sam dobio, bio sam dužan vraćati generalu Mladiću i da mi on
11 kaže "Izvrši" ili "Ne izvrši". Ako "Izvrši", onda kako. Upozorio sam Karadžića,
12 pošto je često dolazio na zapad u to vreme, upozorio sam ga da to duplira
13 komandovanje, odugovlači, jer umesto 24 sata da se naređenje realizuje, gubilo
14 se po 48 sati. Međutim, on se oglušio, i tako je išlo dok god je trajala
15 operacija "Oluja". Odnosno, bolje rečeno, išlo je do 4. avgusta 1995. godine,
16 kada je vrh...

17 P: U redu. Ali u julu 1995. godine, da li je bilo koji član Glavnog štaba
18 bio sastavni deo Vrhovne komande ili osta... ili su ostali razdvojeni, kao što
19 ste to ranije opisali?

20 O: Bili su razdvojeni.

21 P: U redu. Želeo bih da pređemo na jedan od ovih izveštaja o kojima smo
22 govorili. U pitanju je broj 44, po spisku 65ter. Videćete ovaj dokument na
23 ekranu i dok čekamo da se pojavi na monitoru, nosi naslov "Glavni štab Vojske
24
25
26
27
28
29
30

1 Republike Srpske", "veoma hitno", "predsjedniku Republike Srpske", a onda navodi
2 različite korpuse i spisak drugih jedinica, tamo gde piše adresa. I tu je ovaj
3 deo koji sam upravo pročitao, u levom gornjem uglu. Da li bismo mogli... ustvari
4 neka ostane na ekranu za trenutak.

5 Generale, da li je ovo primerak naslovne strane jednog od ovih izveštaja o
6 kojima smo razgovarali?

7 O: Ja pred sobom imam izveštaj "strogo poverljivo", broj 03/3-193, od 12.
8 jula 1995. godine, ako je to taj.

9 P: U redu. Da li to izgleda kao ona vrsta dnevnih izveštaja koje je Glavni
10 štab slao Vrhovnoj komandi?

11 O: Jeste.

12 P: U redu. Ako bismo mogli da pređemo na poslednju stranicu u B/H/S
13 verziji. Izveštaji su zapravo išli korpus po korpus i opisivali situaciju, zar
14 ne?

15 O: Da.

16 P: Možemo li da prođemo kroz ovaj izveštaj i, ako je moguće, stignemo do
17 poslednje stranice? U redu. Dobro.

18 Sada bih Vas zamolio da pogledate, ovde nema potpisa, ali postoje
19 inicijali na ovom izveštaju, MDJ/MM. Da li znate šta ovi inicijali označavaju?

20 O: Ovako: ja mislim da ovo nije MAD, malo je tu preklopljeno, ja mislim da
21 je to K...KĐ.

22 P: U redu. A znate li šta ovi inicijali znače ili označavaju?

23 O: Znam, znam. Pre razlomačke crte je autor, odnosno onaj koji je pisao
24 svojeručno dokumenat. Mislim da je to bio pukovnik Krsto Đerić. A ovo "/MM",

25

26

27

28

29

30

1 to su inicijali lica koje je kucalo izveštaj.

2 P: A kakva je bila funkcija Krste Đerića?

3 O: Krsto Đerić je radio u operativno-nastavnog organu. Ja ne mogu sad da
4 se setim da li je bio u nastavnom ili operativnom odelenju, ali mislim da je bio
5 u nastavnom. Prema tome, verovatno ga je pukovnik, odnosno general Miletić,
6 koristio za ispomoć u radu, jer nije Miletić, kao moj zamenik, mogao raditi sve
7 - i obrađivati redovne borbene izveštaje i pisati izveštaje Vrhovnoj komandi i
8 odgovarati na zahteve jedinica i upoznavati komandanta sa problemima na ratištu.
9 Verovatno je delio posao potčinjenima, što se inače radi i što je... i... što
10 sam i ja radio.

11 P: A gde ste Vi bili od 1. jula pa otprilike do 4. septembra 1995.?
12 Najveći deo vremena, ako mogu tako da se izrazim. Znam da niste bili samo na
13 jednom mestu, ali gde ste uglavnom bili tokom tog vremenskog perioda?

14 O: Od 29. maja pa negde do kraja oktobra 1995. sam bio stalno na zapadu. U
15 Drvaru, na Oštrelju, u objektu Kula kod Mrkonjić Grada i u Banja Luci. To je
16 bilo povlačenje srpske vojske pred hrvatskom operacijom "Oluja". Povremeno,
17 ustvari mislim da se desilo samo jednom, da sam 19. i 20. jula, odnosno 19.
18 naveče sam stigao u Crnu Rijeku, a 20. jula prisustvovao ispraćaju generala
19 Živanovića u penziju i imenovanju, odnosno postavljenju generala Krstića, za
20 komandanta Drinskog korpusa.

21 P: U redu. Doći ćemo na to za koji trenutak. A gde ste bili 12. jula 1995.
22 godine, kada je sastavljen ovaj izveštaj?

23 O: 12. jula sam bio u Krupi na Uni. Dobro poznaj...dobro se sećam tog
24 termina jer sam dan pre, odnosno noć uoči 12. jula, izgubio neki mostobran

25

26

27

28

29

30

1 koga smo imali na levoj obali Une u visini Krupe na Uni.

2 P: U redu. Ako se vratimo na ovaj dokument, na dnu dokumenta piše, ispod
3 ovih inicijala: "Zastupa načelnika štaba, general major Radivoje Miletić."
4 Možete da nam objasnite šta to znači? Kakvo je značenje tog izraza "zastupa
5 načelnika štaba"? Pre svega, da li je to tačno? Da li je, zaista, takva bila
6 situacija?

7 O: Ta reč "zastupa", ustvari znači zamenjuje. Međutim, u vojničkoj
8 terminologiji i po vojničkim pravilima, ovde je bilo dovoljno staviti samo "za".
9 Onda bi išlo moje ime i prezime. Znači, bilo bi načelnik štaba general
10 potpukovnik Manojlo Milovanović i onda je Miletić mogao da stavi "za" i da
11 potpiše. Međutim, on je stavljao "zastupa", to je posebna prava... pravna
12 kategorija, zastupanje, onda vršilac dužnosti... - to se reguliše naredbom.
13 Zastupati me može ako ja nisam na ratištu i ako sam bolestan, pa zbog bolesti ne
14 mogu obavljat funkcije. Ja sam bio na ratištu.

15 Ne vidim neki veliki problem u tome. To je čista, po meni, čista
16 administrativna greška i ovoga gore inicijali ko je autor i teleprinteriste koji
17 je prihvatio dokumenat, jer ovaj dokumenat koji je predamnom, a pregledao sam ih
18 dosta ovih dana, nema nigde Miletićev paraf jer se to teleprinterom ne može
19 preneti. Ali je teleprinterista bio dužan, jer on to i kuca, bio je dužan da
20 stavi skraćenicu SR, to znači "svojeručno". To je garancija da je Miletić
21 potpisao ovaj dokumenat.

22 P: U redu. Nedavno ste u mojoj kancelariji imali priliku da pregledate sve
23 izveštaje Glavnog štaba Vrhovnoj komandi iz 1995. godine, a koji su u posedu

24

25

26

27

28

29

30

1 Tužilaštva. Da li bi bilo tačno reći da su bukvalno stotine ovih izveštaja pod
2 imenom generala Miletića, a pod odredbom "zastupa načelnika štaba"?

3 O: Tačno. Tu je 365 izveštaja, od 1. januara 1995. do 31. decembra 1995.
4 Svi nose ovu oznaku "zastupa načelnika štaba", odnosno takav potpis nose. Samo
5 jedan sam našao potpisan, ali taj verovatno nije išao teleprinterom, nego je
6 išao ili faksom ili kurirom, dok je otišao Miletićev potpis. Znači, od svih 365,
7 samo jedan ima Miletićev potpis.

8 P: Ali ime Miletićevo nije na svih 365? Zar na mnogima od njih nije ni
9 Va... i Vaše ime, kao načelnika štaba?

10 O: Tačno, u pravu ste. Ima dosta izveštaja sa mojim imenom. Ja ih nisam
11 brojao, ali sam tamo u onim... u popisu akata stavljao... za neke za koje sam
12 bio siguran da nisu moji, stavljao sam "ne", a za sve ostale, u vreme kad sam ja
13 bio u Glavnom štabu sam stavljao "moguće", ali se ne sećam. Ja ne mogu da se
14 setim svih dokumenata koje je izdao Glavni štab, odnosno koje sam ja potpisao
15 kao načelnik štaba. I zato sam stavljao "moguće, ne sećam se". Prema tome, tamo
16 gde sam stavio "moguće", to možete uzeti kao da su moji izvještaji.

17 P: U redu. A imali ste priliku da sednete, pogledate ovaj materijal,
18 radite zajedno sa istražiteljima poslednjih dana, da zabeležite na kojima je
19 Vaše ime, a na kojima je ime generala Miletića, zar ne?

20 O: To... to sam i uradio, običnom olovkom, na popisu dokumenata. Na onom
21 delu gde su moji potpisi. A za ostala dokumenta gde su Miletićevi potpisi, to su
22 one fascikle označene sa zelenim nalepnicama.. sam napisao posebne svoje m...
23 svoje mišljenje sam dao i to sam vam dao juče.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: U redu. Kada govorimo, dakle, o toj oznaci "zastupa načelnika štaba",
2 ta ista oznaka se nalazila na stotinama izveštaja koji su otišli pod Miletićevim
3 imenom. Je li to tačno?

4 O: Tačno.

5 P: Da li je bilo dobro poznato Vama i svima u Glavnom štabu koji su se
6 bavili ovim izveštajima, da Miletić to radi?

7 O: Ne. Ja kad se vratio u Glavni štab ili kad sam dolazio povremeno u
8 Glavni štab, nisam imao ni potrebe da čitam te izveštaje jer to je prošlost.
9 Tako da sam prvi put saznao za to kada sam prošle go... odnosno, prethodne
10 godine u Banja Luci, kad ste Vi meni poslali poziv za saslušanje i tu sa...
11 tad... uz poziv sam dobio i optužbu protiv Tolimira, Gvere i Miletića i tad sam
12 video da postoji ova klauzula da su dokumenta potpisivana kao "zastupa
13 načelnika".

14 P: U redu. Ako Vama to nije bilo poznato, sigurno je bilo poznato drugima
15 u štabu. Ne želim da stavljam preveliki naglasak na to, jer ste već rekli da
16 nije u pitanju veliki prekršaj, ali svakako je to počinjeno stotinama puta, zar
17 ne?

18 O: Da, u pravu ste.

19 P: Kada ste pregledali sva ta dokumenta, znam veoma na brzinu, možete li
20 se... zaključiti da, u slučajevima kada je ime generala Miletića na dokumentima,
21 da je to ono vremensko razdoblje kada on preuzima Vaše dužnosti u tom smislu da
22 ima tu vrstu odgovornosti? A kada je Vaše ime na dokumentima, Vi ste se
23 privremeno vratili u komandu i preuzeli ponovo ovu dužnost?

24 O: Tako je.

25 P: U redu. Možda se ovoga ne sećate, ali primećujem, na osnovu popisa
26
27
28
29
30

1 računa koje ste pravili, da ste zabeležili da je od 31. maja do 4. septembra da
2 je bilo više potpisa Radivoja Miletića. Je li to tačno? Bilo je otkucano...
3 otkucanih dokumenata koje je potpisao Radivoje Miletić.

4 O: Hoćete li mi samo ponoviti datum, od kojeg maja?

5 P: Od 31. maja do 4. septembra, otkucano ime Radivoje Miletić.

6 O: Sigurno. I to je opravdano, jer sam ja u Drvar stigao 29. maja i ostao
7 sam čitavo vreme, kako sam već rekao, negde do kraja oktobra. Ja sad ne znam što
8 je bitno to do 4. septembra, jer ja sam nastavio i u septembru i oktobru,
9 boravak na zapadu.

10 P: Možda nije od ključnog značaja, jednostavno gledam Vaš izveštaj, Vaš
11 popis, jer tu dalje piše da su od 9. septembra do 18. novembra i na tim
12 izveštajima postoji otkucan... otkucano ime Radivoja Miletića. Da li to odgovara
13 Vašem sećanju?

14 O: To sam ja primetio juče ili prekjue. Gledajući to da se Miletićeви
15 potpisi pojavljuju sve do 31. decembra, a ja sam, mislim, drugu polovinu
16 novembra i ceo decembar bio u Glavnom štabu. 21. novembra je postignut mirovni
17 sporazum. Međutim, verovatno po nekoj inerciji, Miletić je nastavio da izveštava
18 Vrhovnu komandu, mada više nije bilo borbenih dejstava, ali niko nam nije ni
19 naredio da se prekine sa tim dnevnim izveštavanjem. Primetio sam to, malo je i
20 meni bilo čudno da je to išlo po takvoj inerciji. Ne znam da objasnim kako je do
21 toga došlo. Verovatno ovi gore sa skraćenim inicijalima su nastavili da rade
22 svoj posao i smatrali su da to više nije ni bitno ko će ga potpisati.

23 P: U redu. Želeo bih da pogledamo neke konkretne pasuse u ovom dokumentu
24
25
26
27
28
29
30

1 44, koji imamo pred sobom. Zamolio bih da pređemo na ono što je pod brojem 6 u
2 B/H/S-verziji, a nosi naslov "U području zone odgovornosti Drinskog korpusa". U
3 pitanju bi bio odeljak B, "Situacija u korpusu". Mislim da to možete da vidite
4 na B/H/S-verziji: "Stanje u korpusu". Ja bih ukratko naveo informacije koje su
5 ovde sadržane. Počeću od "Angažovanje jedinica na izvršenju zadatka 'Krivaja'
6 95. Planski izvršavaju sve borbene zadatke. U toku dana oslobođena su naselja
7 Potočari i dalje napreduju u cilju oslobađanja svih mesta u enklavi Srebrenica.
8 Na pre ocenjenim pravcima"... izvinjavam se, ne razumemo tu reč, "...deo naših
9 jedinica, jedinica MUP-a, organizovale su zasedna dejstva u cilju uništenja
10 muslimanskih ekstremista koji se nisu predali, koji pokušavaju proboj iz enklave
11 prema Tuzli."

12 Onda se produžava i govori o: "Stanju na teritoriji u zoni odgovornosti
13 enklave Srebrenica, organizovano se prevozi stanovništvo prema Kladnju. U toku
14 dana procenjuje se da za prevoz ima oko 10.000 Muslimana. U svim zonama
15 odgovornosti korpusa, stanje na teritoriji je stabilno i pod kontrolom. U toku
16 dana, u većini naseljenih mesta, vrši se ispraćaj regruta u vojsku. Svi
17 planirani odobreni konvoji prošli su bezbedno kroz teritoriju RS."

18 E sad, možete li da nam kažete, u pogledu ovih informacija koje sam upravo
19 pročitao, odakle su one pristigle? Od koga je general Miletić dobijao ove
20 informacije?

21 O: Prvo, imam primedbu na prevođenje... ispod podnaslova, II, "Stanje
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 na teritoriji", ove stoji... rečenica počinje rečima: "U zoni odgovornosti
2 Drinskog korpusa, iz enklave Srebrenica", a prevedeno je "U zoni odgovornosti
3 enklave Srebrenica" - preskočen je Drinski korpus.

4 P: To je problem sa mnom, jer su prevodioci izloženi teškom zadatku, ali
5 dokument je ono na šta se pozivamo. Oni obavljaju dobar posao, ali njihov posao
6 nikad ne može biti savršeno obavljen.

7 O: Ja nisam imao nameru da kritikujem prevodioce, nego sam samo hteo da
8 skrenem pažnju da se... da je nešto krivo pročitano, jer umesto "U zoni
9 odgovornosti Drinskog korpusa" pročitano je "U zoni odgovornosti enklave
10 Srebrenica". Dobro, to je sitnica.

11 Što se tiče Vašeg pitanja, kako je Miletić došao do ovih podataka, rekao
12 sam Vam da sam ja tog dana bio u Krupi na Uni, odnosno na zapadu i ja ne znam,
13 ja samo mogu da pretpostavim kako je Miletić došao do ovih podataka. Verovatno,
14 opet napominjem, samo pretpostavljam, da je on do ovog izveštaja, odnosno do
15 ovih podataka, došao iz redovnog borbenog izveštaja komandanta korpusa.

16 P: Ne bismo želeli da sada spekulirate. Moje pitanje je bilo: Da li je
17 postojala neka uobičajena procedura na osnovu koje je korpus slao te informacije
18 do Glavnog štaba, kako bi oni onda, na osnovu tih informacija, izabrali šta će
19 dostaviti dalje Vrhovnoj komandi?

20 O: Ja mislim da sam delimično govorio o proceduri. Procedura je ovakva:
21 korpusi su svakog dana, do 20.00 časova, slali redovne borbene izvještaje

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Glavnom štabu. Primao ih... primao sam ih ja, ako sam u Glavnom štabu, a ako
2 mene nema, primao ih Miletić.

3 Kada stignu svi redovni borbeni izvještaji od svih korpusa, taj koji ih je
4 prihvatio, jedan od nas dvojice, ih pročita, i dok on to čita, u dva... od 20.00
5 časova počinju da se javljaju komandanti korpusa telefonom. Pošto su ovo
6 izveštaji po korpusima sa stanjem, negde otprilike ide ovako: komandant
7 bataljona šalje izvještaj komandantu brigade negde oko 15.00 časova. Komandantu
8 brigade treba sat vremena da ga prouči, da napravi svoj izvještaj komandantu
9 korpusa. Komandantu korpusa treba sad da prouči sve izveštaje, odnosno njegovi
10 organi štaba prouče sve izvještaje iz brigada i da, na osnovu toga, napravi
11 izveštaj Glavnom štabu. Glavni štab ih dobija do 20.00 časova, ali je stanje u
12 15.00 časova. Znači, prošlo je 5 sati. 5 sati u borbi znači mnogo. Moguće je
13 mnogo promena. I znači, u 20.00 časova javljaju se komandanti korpusa telefonom
14 - imali smo direktne veze - i kažu: "Ima promena u odnosu na borbeni izveštaj"
15 ili "Nema promena". Ako ima, u čemu su.

16 I onda Miletić proučava sve izveštaje, odvađa šta je za koji sektor bitno,
17 šta je bitno za sektor generala Gvere vezano za moral, šta je bitno za sektor
18 pozadine, itd. sad da ne nabrajam sve sektore.

19 Svako jutro u 7.00 časova, sastaje se Glavni štab. Najčešće je to uži deo
20 Glavnog štaba, znači general Mladić sa svim svojim pomoćnicima i obavezno su,
21 ili redovno su, prisustvovali tom jutarnjem zasedanju Glavnog štaba,
22 prisustvovali su načelnik operativne uprave, načelnik obaveštajne i

23
24
25
26
27
28
29
30

1 bezbednosne uprave. Znači, pored pomoćnika komandanta. I onda je taj ko...
2 obično komandant, general Mladić, otvori taj sastanak i kaže: "Slušamo načelnika
3 štaba" ili onog ko ga zamenjuje, to znači Miletića. Mi upoznajemo, znači u toku
4 noći se pripremimo, upoznajemo prisutne sa problemima na ratištu i skrećemo
5 pažnju svakom načelniku sektora na što treba da obrati pažnju.

6 Recimo, u nekom korpusu tamo dezertirao vojnik ili korpus nema municije,
7 itd. Znači, usmeravamo načelnike sektora na što da obrate pažnju. Nismo išli na
8 kompletno čitanje svih izvještaja, jer to bi onda praktično ceo dan Glavni štab
9 morao samo da čita izveštaje. Posle tog, načelnici sektora proučavaju svako svoj
10 deo ono... na što im je skrenuta pažnja i daju svoje predloge, odnosno
11 mišljenja, komandantu. Najčešće je to išlo odmah u toku tog prvog sastanka. Ako
12 je toga bilo mnogo, onda se po...pojavljivala potreba da se sastanemo još jednom
13 ili dva puta, kol'ko treba u toku dana. To je sistem na osnovu kojih je Miletić
14 došao i do ovih podataka. Događalo se da u štabu nije ni komandant, ni načelnik
15 štaba. Onda je najstariji general rukovodio tim sastankom, ali je Miletić opet
16 bio taj koji je izlagao situaciju.

17 P: Hvala.

18 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Časni Sude, vidim da je vreme za pauzu
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 i znam da ispitujem više nego što sam... nego što je očekivano. Ja se nadam da
2 ću završiti za nekih 40 minuta nakon pauze.

3 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Sad ćemo imati pauzu od 25 minuta. Hvala.
4 Ustanite molim.

5 ... Početak pauze u 12.30h

6 ... Sjednica nastavljena u 12.59h

7 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvolite, gospodine McCloskey.

8 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

9 P: Generale, želeo bih da sada pogledamo jedan drugi dokument sa spiska
10 65ter, 49. Jedno pitanje da Vam na brzinu postavim. Reč o još jednom izveštaju
11 Glavnog štaba, predsedniku Republike Srpske. Datum je 15. juli 1995. i kao što
12 vidite, trebalo bi sad da ga vidite na ekranu. Molim da pogledamo 6. pasus koji
13 se odnosi na zonu Drinskog korpusa. To je na 3. stranici verzije na engleskom.
14 Dakle, pogledajmo 6. pasus na B/H/S-u. To je takođe na 3. stranici na B/H/S-u.
15 Pod A neću sada čitati, tu se govori o Žepi i delimično i o Srebrenici i, kao
16 što vidite, govori se o linijama Odbrane... linije Odbrane 4., 6., i 7.
17 bataljona Zvorničke brigade i u kakvim se neprilikama nalaze. I onda se, zatim,
18 govori o transportu ka Zvorniku: "U toku transporta prema Zvorniku, turske snage
19 koje se izvlače iz Srebrenice prema Tuzli u rejonu, s Planice otvorili su vatru
20 na sanitetsko vozilo."

21 Kao što Vam je poznato, Muslimani smatraju da je veoma uvredljivo da ih se
22 oslovljava sa "Turci". Oni nisu, etnički gledano, Turci, već su Slaveni. I mi
23 znamo da u ratu vojnici obično i koriste takve slične izraze. Međutim, kako to
24 da se ovakav izraz našao u izveštaju koji je dostavljen sa nivoa Glavnog štaba
25 Predsedništvu?

26

27

28

29

30

1 O: Mogu da odgovorim?

2 P: Da, izvolite.

3 O: Rat u Bosni i Hercegovini je, po meni, neki pokušaj nekog dovršetka 2.
4 svetskog rata. I u samom početku 1992. godine...

5 P: Generale, znam da je istorija važna, ali pitanje je relativno
6 jednostavno i ne bih želeo da Vas puno prekidam, ali izvolite.

7 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Samo trenutak. Gospođo Fauveau.
8 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Časni Sude, pitanje uopšte nije
9 jednostavno i želela bih da svedok odgovori na to pitanje onako kako on želi.
10 [Sudije vijećaju]

11 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Mi se slažemo sa gospođom Fauveau. Neka
12 odgovori. Umesto 40 minuta, trebaće nam 45 minuta i time ćemo završiti zasedanje
13 danas.

14 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Hvala.

15 P: Izvolite, generale.

16 O: Da skratim priču, početkom rata, svi smo se mi međusobno vredali, kada
17 je u pitanju naziv. Muslimani i Hrvati su nas zvali "četnici". Mi smo Muslimane
18 zvali Turci, a Hrvate ustašama. I to je tako bilo vredanje. Ovaj dokumenat, ja
19 sad ne vidim dole inicijale ko ga je sastavljao, verovatno je sastavljao neko ko
20 je nastavio sa takvom praksom.
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1   Međutim, iz iskustva, znam da se Muslimani - to je nacija slavenskog
2   porekla - nisu se vređali na ovaj termin "Turci" jer su se poistovećivali sa
3   muslimanima islam...islamskog korena, dok su Srbi se vređali na izraz "četnici",
4   da ne objašnjavam zbog čega, a i Hrvati su se vređali na izraz "ustaše".

5   Ja nemam objašnjenje kako je ova reč mogla da uđe u izvještaju. Verovatno
6   neko od autora, neko ko je pisao, Miletić sigurno nije, ne znam, da prođe ova
7   reč "Turci". A sad ima druga strana medalje. Zašto neko iz Vrhovne komande, ko
8   je političko telo, nije reagovao na...? Ili možda je reagovao, a ja ne znam.
9   Eto, tako je... to je moje mišljenje kako je došlo do ovog termina.

10   P: U redu. Pogledajmo sada jedan drugi niz dokumenata. Želeo bih da Vam
11   postavim jedno pitanje koje se odnosi na direktive, tako se one zovu, ako je
12   prevodilac ispravno preveo. Možete li nam reći odakle su bile, odnosno recite
13   nam šta su bile te direktive koje su poticale od predsednika ili generala
14   Mladića. Uopšteno nam recite, a onda ćemo pogledati par tih dokumenata.

15   O: Direktive su dokumenta Vrhovne komande. To su više dokumenta o politici
16   rata, odnosno preporuke ili naređenja ili zahtevi Vrhovne komande prema oružanim
17   snagama gde se za duži period određuje prava djelovanja Oružanih snaga. Najčešće
18   se to odnosi na vojsku, kao najizrazitiji ili najjači deo Oružanih snaga.

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1   Direktive nastaju na sledeći način: Vrhovna komanda, kroz usta vrhovnog
2 komandanta, postavlja timu koji će raditi direktivu, postavlja mu takozvane
3 smernice. Može u pisanoj formi, da vrhovni komandant pobroji neke zadatke ili
4 perspektive djelovanja vojske, a može i direktno usmeno da to prenese komandantu
5 ili onome ko će biti na čelu tima, ko će raditi direktivu. Taj to zapiše i onda
6 oformljuje direktivu kao dokumenat.

7   Posto Vrhovna komanda, naša Vrhovna komanda, nije bila tehnički i
8 kadrovski osposobljena da rešava vojna pitanja - konkretno to je trebalo da radi
9 ministarstvo Odbrane - onda je taj posao spuštano na Glavni štab i autori svih
10 direktiva, možda sa jedan ili dva izuzetka, ne znam, autori svih direktiva su
11 bili članovi Glavnog štaba. Kada autor po svojoj... po svom znanju, po svojim
12 mogućnostima, uobliči direktivu, on je vraća Vrhovnoj komandi, tako nedorađenu.
13 Vrhovna komanda je analizira, izbacuje šta ne treba, ubacuje šta smatra da još
14 treba i, sa određenim napomenama, vraća je autoru.

15   Ovaj vrši popravke, izbacuje ili ubacuje nešto što mu je naređeno, konačno
16 je uobličava i ponovo je vraća vrhovnom komandantu na potpis. Trebalo bi, ali to
17 nije moje da kažem mora, trebalo bi da se Vrhovna komanda pre potpisa sastane
18 još jednom i da još jednom prouči direktivu i da članovi Vrhovne komande, da li
19 sistemom glasanja ili na neki drugi način, se slože sa tom direktivom i onda je
20 vrhovni komandant potpisuje. Kada je vrhovni komandant potpiše, odgovornost za
21 valjanost direktive snosi Vrhovna komanda. Na osnovu nje, može kompletno da je

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 vrhovni komandant pošalje izvršiocu, odnosno Glavnom štabu, a može samo njene
2 delove.

3 Na osnovu toga što dobije od Vrhovne komande, Glavni štab radi svoje
4 naređenje. Ne direktivu, nego naređenje. I naređenje Glavnog štaba ide na
5 izvršenje komandama korpusa, a ne ona direktiva koju je potpisao vrhovni
6 komandant.

7 P: U redu. Pogledajmo sada jednu od ovih direktiva o kojima smo već ranije
8 govorili Vi i ja. To je sa spiska 65ter, broj 29. Datum je 19. novembar 1992.
9 godine. To je poznato kao operativna... tj. direktiva operativni broj 4, ili
10 operativna direktiva broj 4. Pogledajmo prvu stranicu ovog dokumenta.

11 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U međuvremenu, gospođo Fauveau?

12 GĐA FAVEAU: [simultani prevod] Časni Sude, ne znam zašto se Tužilac poziva
13 na ovu direktivu od 19. novembra 1992. godine. To je potpuno van vremenskog
14 razdoblja optužnice. Mislim da ima i drugih direktiva koje su mnogo više
15 pertinentne... relevantne za ovaj predmet.

16 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvolite, gospodine McCloskey. Osim
17 ukoliko nećete ponuditi mogućnost gospođi Fauveau da zameni mesto sa Vama.

18 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Ja bih rekao da onako kako izgleda
19 optužnica i kako izgleda naš pretresni podnesak, ja sam već rekao, takođe u više
20 navrata, da je to jedno važno područje i važan period za optužnicu.

21 [Sudije vijećaju]

22 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Objasnite nam u čemu je relevantnost tog
23 dokumenta, dakle, konkretno, a ne ovako uopšteno.

24 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Ona se pominje u optužnici kao deo onoga
25 što je dovelo do Srebrenice.

26

27

28

29

30

1 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. Zaustavite se. To smo i mi imali
2 na umu, ali Vi to niste maločas izjavili. Svedok može sada da odgovori na Vaše
3 pitanje. Generale.

4 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Hvala, časnii Sude.

5 P: Dakle, generale, pogledajte prvu stanicu, pogledajte gde je datum i
6 naslov. Pogledajmo sada, ako se ne varam, poslednju stranicu na B/H/S-u. Da
7 vidimo šta tu piše. Možda je to zapravo pretposlednja stranica. Piše ko je
8 napisao. No, pre toga, da li možete da nam kažete ko je napisao direktivu broj
9 4?

10 O: Ja.

11 P: U redu. Da li ste to uradili u svojstvu načelnika štaba?

12 O: Da.

13 P: Pogledajmo deo koji se odnosi na Drinski korpus. To je pod brojem 5 na
14 B/H/S-u, a to je zapravo 5D i želim da Vas pitam upravo o onom delu o kom sam
15 Vas već ranije pitao. Molim da pogledamo 5D. To je na 10. stranici na B/H/S-u.
16 Molim da se uveća deo pod D, kako bi se lakše pročitalo. Nisam baš uveren da je
17 ovo D. Mislim da je to pod E.

18 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, evo ga.

19 G. McCLOSKEY: [simultani prevod]

20 P: E, tako. Izvinjavam se, nadam se da će prevodioci moći ovo da
21 pročitaju, nije dugačko pa ću reći da: "Drinski korpus sa sadašnjih položaja
22 glavnim snagama krajnje uporno braniti višegradsku branu, Zvornik i koridor, a
23 ostalim snagama i širem prostoru područja, iznurivati neprijatelja, nanositi
24
25
26
27
28
29
30

1 što veće gubitke i prisiliti ga da sa muslimanskim stanovništvom napusti
2 prostore Birača, Žepe i Goražda."

3 Dakle, to je rat i to je uobičajeno u ratu, no interesuje me Vaš sledeći
4 komentar: Dakle, naterati da... "prisiliti da sa muslimanskim... napusti
5 prostore Birača, Žepe i Goražda". Zašto ste ovo napisali na ovaj način? Dakle,
6 "prisiliti muslimansko stanovništvo"? Zašto ste to napisali?

7 O: Gospodine Tužioče...

8 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvolite, gospođu Fauveau.

9 GDA FAUVEAU: [simultani prevod] Časni Sude, pre nego što svedok odgovori,
10 da li bi Tužilac mogao da pročita celokupni pasus, kako bismo ovo stavili u svoj
11 kontekst?

12 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvolite, gospodine McCloskey. Mislim da
13 se nećete tome usprotiviti.

14 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] U redu.

15 P: "Nanositi što veće gubite i prisiliti ga da sa muslimanskim
16 stanovništvom napusti prostore Birača, Žepe i Goražda. Prethodno ponuditi
17 razoružavanje borbeno-sposobnih i naoružanih muškaraca, a ako ne pristanu,
18 uništiti ih. Makom /sic/ dalje deblokirati i osposobiti Konjević Polje i
19 zbornički put, osposobiti za saobraćaj i biti spreman za intenzivne borbe protiv
20 infiltriranih diverzantskih terorističkih i napada iz zasede, kao i paravojnih
21 grupa. Obrazovati komandno mesto na Vlasenici i istureno komandno mesto, kao što
22 je odlučio komandant korpusa."

23 Prevodilac napominje da prevod ide direktno sa engleskog.

24 Ja sada ne govorim o ovom drugom delu, gde se govori o ponudi vojno-
25 sposobnim i naoružanim muškarcima da se predaju, a ako se ne predaju da ih
26 onda... da se onda unište, već me interesuje, i želeo bih da Vam skrenem pažnju
27 na ovaj deo gde se govori o tome "prisiliti ih da napuste Birač, Žepu i Goražde,
28 zajedno sa muslimanskim stanovništvom".

29

30

1   Zašto ste napisali "prisiliti ih"... "prisiliti odlazak muslimanskog
2 stanovništva"?

3   O: Gospodine Tužioče, tačno godinu i po dana, Vi ste mene držali u jednoj
4 fazi ili poziciji zabrinutosti za ovaj tekst. Vi kad... kad ste me saslušavali
5 tog 18. oktobra 1995. u Banja Luci, znate da tekst nije bio čitak, kao i sada
6 što je teško. Međutim, tada je, pošto ja nisam mogao da pročitam zbog slabe
7 kopije, Vi ste ga čitali, a prevodilac Adisa je meni prevodila to što Vi čitate
8 i ja sam dobio utisak da tu piše "iznuravati civilno stanovništvo".

9   U transkriptu koji sam nedavno dobio od Vas, taj izraz "iznuravati" je
10 preveden kao "izguravati", a to su dva različita pojma, i ja sam to Vama stavio
11 u primedbama juče. Međutim, gledajući sada ovo što ovde piše: prvo, nigde nema
12 "iznuravati civilno stanovništvo", nego piše "iznuravati neprijatelja, nanositi
13 mu što veće gubitke i prisiliti ga da sa muslimanskih stanovništvom napusti
14 prostore Birača, Žepe i Goražda". Objašnjenje je sledeće: prvo da zaključimo,
15 znači nema iznuravanja civilnog stanovništva.

16   Sledeće, početkom rata, nešto malo i pre, nešto malo i u toku početka rata
17 pa i kasnije, ajd' mogu da kažem u prvoj trećini rata, svo stanovništvo,
18 stanovništvo sve tri nacije je počelo pomeranje u Bosni i Hercegovini. Srbi su
19 se povlačili na prostore... tamo gde je većinsko srpsko stanovništvo, zbog lične
20 bezbednosti, ili su prelazili u Srbiju. Muslimani su se kretali u tri smeru, što
21 po dogovoru, što iz straha, što... ne znam. Jedan smer je bio isto kao i Srbi, u
22 unutrašnjost Bosne i Hercegovine, odnosno tamo gde je većinsko muslimansko

23
24
25
26
27
28
29
30

1 stanovništvo. Drugi deo se povlačio u treće zemlje - zapadna Evropa, islamske
2 zemlje, Amerika, Kanada, itd. Onaj deo koji je bio manjih materijalnih
3 mogućnosti se u Podrinju povlačio ka većim naseljenim mestima, kao što su
4 Srebrenica, Žepa, Goražde.

5 Petnest godina je od ove direktive. Cilj je bio da, kad se povuče civilno
6 stanovništvo, ne ostane ni vojska na tim prostorima. I ovde piše "prisiliti
7 borbeno sposobne muškarce da predaju oružje", a ne kako ste Vi rekli, zarobiti
8 ih. Oni koji ne predaju oružje, a ostanu na tom prostoru, uništi... ja mislim da
9 je to potpuno legalno.

10 P: Da li to znači da se Vi slažete sa mnom da se ovde pominje
11 prisiljavanje civilnog stanovništva da napusti područje?

12 O: Ne, radi se o prisiljavanju oružanih formacija, odnosno vojske, da se
13 povuče za... sa civilnim stanovništvom.

14 P: Kako objašnjavate poslednji deo ovog komentara gde se kaže "prisiliti
15 ga, sa muslimanskim stanovništvom, da napusti"?

16 O: Ja ne vidim da piše negde "prisiliti ga sa" - "prisiliti ga da sa
17 muslimanskim stanovništvom". Znači, prisiliti ga... neprijatelja prisiliti da sa
18 muslimanskim stanovništvom napusti prostor. Znači, ako muslimansko stanovništvo
19 napušta prostor, da napušta i vojska.

20 P: U redu.

21 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Primetio sam da ste ustali, ali video sam
22 da ste ponovo seli. Zato nisam intervenisao.

23 Izvolite produžite, gospodine McCloskey.

24 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Hvala Vam.

25 P: Generale, takođe smo ukratko razgovarali u Banja Luci o direktivi 7,
26
27
28
29
30

1 koja nosi sledeći datum: 8. mart 1995. godine. Po spisku 65ter, to je broj 5.
2 Možda bismo mogli da uštedimo na vremenu. Kao i u Vašoj direktivi, na kraju piše
3 "sastavio pukovnik Radivoje Miletić". Imate li bilo kakvog razloga da verujete
4 da ovu direktivu nije sastavio pukovnik... u to vreme pukovnik Miletić?

5 O: Ja nemam razloga ni da verujem ni da ne verujem. To najbolje zna, sada
6 general, Miletić, da li je on nju sastavljao ili nije. Nisam učestvovao u izradi
7 te direktive, nije mi bila poznata. I Miletić najbolje zna da li je on nju
8 sastavio ili nije, kao što sam ja rekao da sam sastavljao direktivu broj 4.

9 P: Na kraju dokumenta, možemo to da pogledamo ukoliko želite, možda bi to
10 bilo bolje, to je dokazni predmet 5, po spisku 65ter. To je na samom kraju
11 dokumenta i kao u Vašem dokumentu piše... pogledaćemo to, tako da možete to
12 lično da vidite. Pogledajte ovaj dokument. Ovo je zaglavlje, a onda ćemo... ali
13 o tome ću Vam postavljati pitanja kasnije. Možemo da pogledamo stranicu 21 u
14 B/H/S... na B/H/S-u. Pri samom dnu možete da vidite, odmah iznad pečata piše:
15 "Izradio pukovnik Radivoje Miletić", "Kucalo stariji vodnik Spasoja Zeljković".
16 Ovo je dosta važan dokument. Imate li bilo kakvog razloga da verujete da je
17 možda u pitanju greška?

18 O: Ne znam na što mislite, greška.

19 P: Da su greškom napisali ime generala Miletića kao osobe koja je izradila
20 direktivu?

21 O: Malo pre sam Vam rekao da ja nemam razloga ni da verujem ni da ne
22 verujem, jer ne znam. Najbolje zna general Miletić da li je on sastavljao ovu
23 direktivu ili nije.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: U redu. Vi ste rekli da nikakve veze sa tim niste imali. Ako bismo
2 mogli da se vratimo na 1. stranicu, na prvu stranicu koja je prikazana. Ovo
3 deluje kao neka vrsta pretećeg pisma, odnosno naslovne stranice. Izvinjavam se,
4 pismo koje spominjem se nalazi na stranici 23 na B/H/S-u, a to pismo nosi datum
5 17. mart, dok sama direktiva od 18. marta i ovo samo pismo nosi oznaku "Vrlo
6 hitno, direktiva na naredna dejstva, dostavlja komandi 1. Krajiškog korpusa" i
7 kaže u prilogu akta: "Dostavljamo vam direktivu za dalja dejstva, op. broj 7.
8 Povratkom jednog primerka ovog akta, potvrdite prijem napred navedene
9 direktive". I još piše: "Načelnik štaba, general potpukovnik Manojlo
10 Milovanović". Da li je ovo vaš potpis, ukoliko možete to da nam kažete?

11 O: Da.

12 P: Prema tome, Vi ste makar učestvovali u tome da se ova direktiva pošalje
13 1. Krajiškom korpusu, pretpostavljam.

14 O: Da.

15 P: U redu. Dakle, Vi ste pročitali ovu direktivu do 17. marta 1995.
16 godine?

17 O: Ja se ne sećam da li sam je pročitao ili nisam. Verujem da nisam jer ja
18 šaljem propratni akt uz direktivu koja se šalje komandi korpusa. Znači,
19 direktiva je već potpisana, ozakonjena i čak i ne znam zašto je ona išla korpusu
20 jer korpusu je trebalo ić' naređenje Glavnog štaba, proizašlo iz ovog. Verovatno
21 sam se od nekud vratio, našao se tu, trebalo je potpis... pošto je ovo išlo

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 kurirom, nije išlo ovim... teleprinterom. I da sam je pročitao, ja ništa nisam
2 ni mogao, ni smeo da popravim ili promenim u toj direktivi.

3 P: Zašto ne biste smeli?

4 O: Pa ne bi smeo jer je ona potpisana od vrhovnog komandanta. Nisam bio
5 njen autor, nisam učestvovao uopšte u njenom sastavljanju i ovo je
6 jednostavno... ovaj propratni akt je ovlaštenje kuriru da je odnese u komandu
7 Drinskog korp... 1. Krajiškog korpusa. I ovde piše da je korpus primio
8 direktivu, koliko vidim, 21. marta 1995. Znači, i tom kuriru, ili kako je ta
9 pošta išla, trebalo je 4 dana da stigne u komandu korpusa.

10 P: U redu. Da pređemo na još jedan dokument. To je broj 2672 po spisku
11 65ter. Još jedan dokument o kojem smo razgovarali i samo da razjasnimo, kad je
12 reč direktiva 4, dao sam Vam primerke ove direktive sinoć. Da li ste bili u
13 stanju da pročitate taj primerak koji sam Vam dao sinoć, da biste se pripremili
14 danas?

15 O: Mislite na direktivu broj 4?

16 P: Da.

17 O: Malo pre smo o njoj raspravljali.

18 P: Samo sam želeo da proverim da li ste mogli i taj primerak da pročitate
19 jer kažete da onaj primerak u Banja Luci niste bili u stanju da pročitate.

20 O: Jesam, uspeo sam noćas da ga pročitam kombinacijom svih mogućih i
21 nemogućih naočara, spajanjem stolnih lampi, i nekako sam uspeo da pročitam. Zbog
22 toga sam Vam izneo i borio se protiv onog da se iznurava civilno stanovništvo
23 ili da vojska namerava izgurati civilno stanovništvo.

24 P: U redu. Ovo je još jedan dokument o kome smo ranije razgovarali.

25

26

27

28

29

30

1 Nosi datum 14. jula. Upućen je iz Komande 5. inženjerijskog bataljona. Izgleda
2 da je putovao kurirom. Zove se redovni borbeni izveštaj i kaže: "Neprijatelj...
3 " Pre nego što pročitam ono što ovde piše i postavljam Vam pitanja o tome, da li
4 je tačno da je 5. inženjerijski bataljon bio sastavni deo Drinskog korpusa?

5 O: Da.

6 P: U redu. I u to vreme se nalazio u području Konjević Polja?

7 O: Ja ne znam tačno gde je on bio, ali je bio u zoni odgovornosti dri...
8 sigurno u zoni odgovornosti Drinskog korpusa. Da li je to bilo Konjević Polje,
9 tamo je bio smešten deo zaštitnog puka, a ne znam čisto da li je bilo prostora
10 ili je bio negde bliže Milićima ili u Bratuncu, ali uglavnom na tom prostoru
11 istočno od komunikacije Zvornik-Vlasenica-Han Pijesak prema Drini, negde je bio.

12 P: Dozvolite mi da vam ovo pročitam. Kaže: "Ubačena veća grupa
13 neprijatelja u rejonu Pobuđa Brda i rejonu Konjević Polja. Jedinice 5.
14 inženjerijskog bataljona i MUP-a uspešno su se suprotstavile neprijatelju.
15 Uhapšeno je... ubijeno oko 1.000 do 1.500 neprijateljskih civila i vojnika."

16 Razgovarali smo o ovome i ranije. Da li postoji bilo kakvo opravdanje za
17 ubijanje ljudi, pošto ih uhapsite?

18 O: Post... ne postoji. To je ratni zločin.

19 P: Kada sam Vas prošli put pitao da li bi ovo mogao da bude ratni zločin,
20 Vi ste to isto odgovorili, zar ne?

21 O: Da.

22 P: A ovaj redovni borbeni izveštaj, piše da je poslat Drinskom korpusu.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 Da li je to normalni deo lanca referiranja, koliko je Vama poznato?

2 O: Da, to je normalan... normalan put referisanja jer je 5. inženjerski
3 bataljon samostalna jedinica i direktno je vezana za komandu korpusa, a ne za
4 neku od komandi brigada.

5 P: U redu. Hvala Vam. U jednom od svojih odgovora, Vi ste pomenuli da ste
6 se vratili kako biste otišli na ispraćaj u penziju generala Živanovića. Možete
7 li da nam kažete kog datuma ste se vratili radi toga?

8 O: Prvo, molim Vas ako može da se skloni ovo ako ne treba više. Odvlači mi
9 pažnju.

10 P: Ne, nije nam više potrebno i mislim da je to odlična ideja.

11 O: Hoćete biti dobri da ponovite pitanje?

12 P: Možete li da nam kažete kog datuma ste se vratili da biste otišli na
13 ispraćaj u penziju generala Živanovića?

14 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Rekao je 19. i 20. To je već rekao u
15 datumima koje je ranije naveo.

16 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Hvala Vam.

17 P: Šta ste radili kada ste se vratili 19-og?

18 O: Ja sam stigao u Glavni štab, u taj nadzemni deo, u barake, negde u
19 predvečerje 19-og. Od kurira... u baraci nisam našao skoro nikoga od starešina,
20 od oficira. Pitao sam kurira ko je najstariji u Glavnom štabu. Rekao mi je da je
21 general Gvero. Javio sam se generalu Gveru kao disciplinovan vojnik, jer iako
22 sam ja načelnik štaba, momentalno je Gvero najstariji u štabu.

23 Pozdravili smo se. Pitao sam ga gde je Mladić. General Gvero, koliko se
24
25
26
27
28
29
30

1 sećam, odgovorio mi je da Mladić pregovara s nekim vezama za Žepu i
2 najverovatnije srpske snage ulaze i u Žepu. Posle tog razgovora sam otišao na
3 spavanje i Gveru sam sutradan video... ne samo njega, nego sve ljude koji su se
4 okupljali za ispraćaj generala Živanovića. Video sam ga u restoranu Jela. To je
5 između Sokoca, mislim, i Sarajeva.

6 P: Kada ste referisali generalu Gveru 19., da li ste to učinili lično ili
7 telefonom, ako se sećate?

8 O: Verujte da se ne sećam. Da li smo neposredno kontaktirali, možda Gvero
9 je tu, pa može da kaže, ali znam da je takva kon... da je takav razgovor vođen.
10 A tačno ne znam više da li sam telefonom kontaktirao s njim, ili smo se sreli
11 lično, al' čini mi se da smo se sreli lično jer Gvero je upravo izašao iz
12 kupatila. To verovatno ne bih zapamtio da mi je neko to ispričao, da je Gvero
13 izašao iz kupatila da... da bi mi se javio. Ne znam.

14 P: U redu. Da li se sećate narednog dana u restoranu "Jela"?

15 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvolite, gospodine Krgoviću.

16 G. KRGOVIĆ: Časni Sude, nedostaje jedan odgovor koji je u... na kraju, što
17 je svedok rekao, posle ove rečenice: "*I probably wouldn't have that image in my*
18 *mind if somebody told it to me, but I don't know.*" Ovaj jedan deo nedostaje u
19 transkriptu: "Verovatno ne bih imao sliku u mislima da mi je neko ispričao o
20 tome".

21 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Mislim da sada još više nedostaje u
22 transkriptu onoga što ste vi rekli, zbog toga što ste svi prebacivali s jednog
23 jezika na drugi. Šta nedostaje, gospodine Krgoviću? Ukoliko sam pravilno
24 shvatio, svedok je rekao "ne znam".

25 G. KRGOVIĆ: Da, tako je, "ne znam".

26

27

28

29

30

1 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Ali na kom mestu on to kaže?
2 G. KRGOVIĆ: Na samom kraju. U pitanju je red broj 73, 10.
3 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Rekao je "ne znam"... šta? Kada ste rekli
4 "ne znam", generale, još uvek, drugim rečima, niste sigurni da li ste sa njim
5 razgovarali lično ili telefonom ili nekim drugim vidom komunikacije, ili ste
6 sada sigurni da ste videli lično, a niste sigurni u pogledu nečeg drugog?
7 SVJEDOK: Ja sam odgovorio na pitanje tužioca da li sam sa Gverom
8 kontaktirao lično ili telefonom. Ja sam tužiocu odgovorio: "Ne znam." I to "ne
9 znam" nije se moglo naći u transkriptu jer sam ga sad izgovorio.
10 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. Hvala Vam. Gospodine McCloskey,
11 preostalo nam je još 2 minuta. Mogu li da Vam budu od bilo kakve koristi?
12 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Gospodine predsedavajući, ja imam jedan
13 mali dijagram, jedan mali nacrt. Neće mi dugo trebati, tako... jer ne bih...
14 nalazi se... ne nalazi se u elektronskoj sudnici. Prikazali bismo ga na
15 grafoskopu. Mislím da mogu to da obavim i brzo. Trebalo bi mi 5 do 10 minuta i
16 znam da danas nisam baš ubedljiv, nisam se držao svoje reči, ali siguran sam da
17 to neće trajati više od 10 minuta.
18 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala Vam, generale. Za sada ćemo
19 prekinuti suđenje. Ponovo ćemo se sresti sutra ujutru u, nadam se... ranije nego
20 danas, u 9.00h, bez ikakvih tehničkih poteškoća, nadam se. U međuvremenu,
21 generale, danas i sutra, pošto niste završili svoj iskaz, ne treba da
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 razgovarate ili dozvolite bilo kome da sa Vama razgovara ili čak pominje ono što
2 je predstavljalo predmet Vašeg iskaza. Je li Vam to jasno?

3 SVJEDOK: Jasno.

4 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala Vam. Želim prijatno popodne svima.

5 ... Sjednica završena u 13.45h.

6 Nastavak zakazan za srijedu,

7 30.05.2007., u 09.00h.

8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30